

ખામોશ શહઝાદા

Khamosh Shahzada (Gujarati)

કુકલે મદીના લગા રહેગા
 إِنَّ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ

- ફાલનુ ખાતો કે ચાર લેખ બેઠા નુકસાનકાર
- સાસ બહુ કા ઝગડા નિમટાને કા મદની નુસ્ખા
- મુંહ સે ખૂન ઔર પીપ બહ રહા લોગા
- ખામોશી કી બ-ર-કત સે દીદારે મુસ્તફા
- સાત મદની ફૂલોં કા “ફારૂકી ગુલદસ્તા”
- ખાત કો ફુઝૂલિયાત સે પાક કરને કા બેહતરીન નુસ્ખા
- બોલને સે પહલે તોલને કા તરીકા

શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નાત, હાલિયે દા'વતે કરવામી, હાઝરત અલ્લામા મીવાલા અબૂ શિવાઝ

મુહમ્મદ ઇબ્રાહિમ અત્તાર કાદિરી ૨-ઝવી

مكتبة الرينة
 (દા'વતે ઇસ્લામી)

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ
أَمَّا بَعْدُ فَأَعُوْذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ. الْآخِرُ

કિલાબ પઢને કી દુઆ

અઝ : શેખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત, બાનિયે દા'વતે ઇસ્લામી, હઝરત અલ્લામા
મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અત્તાર કાદિરી ર-ઝવી دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَةِ
દીની કિતાબ યા ઇસ્લામી સબક પઢને સે પહલે જૈલ મેં દી હુઈ દુઆ પઢ
લીજિયે إِنَّ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ જો કુછ પઢેંગે યાદ રહેગા. દુઆ યેહ હૈ :

اللَّهُمَّ افْتَحْ عَلَيْنَا حِكْمَتَكَ وَأَنْشُرْ
عَلَيْنَا رَحْمَتَكَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ

તરજમા : ઐ અલ્લાહ! غُرُّوْجُل! હમ પર ઇલ્મ વ હિક્મત કે દરવાઝે ખોલ દે ઔર હમ પર અપની
રહમત નાઝિલ ફરમા ! ઐ અ-ઝમત ઔર બુરુગી વાલે ! (المُسْتَرْفِج اص. دارالفکر بیروت)
નોટ : અવ્વલ આખિર એક એક બાર દુરૂદ શરીફ પઢ લીજિયે.

તાલિબે ગમે મદીના

વ બકીઅ

વ મસ્જિદત

13 શવ્વાલુલ મુકર્રમ 1428 હિ.

“ખામોશ શહાદા”

યેહ રિસાલા (ખામોશ શહાદા)

શેખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત, બાનિયે દા'વતે ઇસ્લામી હઝરત અલ્લામા
મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અત્તાર કાદિરી ર-ઝવી دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَةِ
ને ઉર્દૂ જબાન મેં તહરીર ફરમાયા હે.

મજલિસે તરાજિમ (દા'વતે ઇસ્લામી) ને ઇસ રિસાલે કો ગુજરાતી રસ્મુલ
ખત મેં તરતીબ દે કર પેશ કિયા હૈ ઔર મક-ત-બતુલ મદીના સે શાએઅ કરવાયા
હૈ. ઇસ મેં અગર કિસી જગહ કમી બેશી પાએ તો મજલિસે તરાજિમ કો (બ ઝરીઅએ
મક્તૂબ, ઇ-મેઇલ યા SMS) મુતલઅ ફરમા કર સવાબ કમાઈયે.

રાબિતા : મજલિસે તરાજિમ (દા'વતે ઇસ્લામી)

મક-ત-બતુલ મદીના

સિલેક્ટેડ હાઉસ, અલિફ કી મસ્જિદ કે સામને, તીન દરવાઝા,

અહમદઆબાદ-1, ગુજરાત, ઇન્ડિયા

MO. 9374031409 E-mail : tarajimhind@gmail.com

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ
 أَمَّا بَعْدُ فَأَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ખામોશ શહઝાદા¹

શૈતાન લાખ રોકે મગર યેહ રિસાલા (48 સફહાત)
 મુકમ્મલ પઢ લીજિયે અગર ઝબાન કી એહતિયાત કી આદત ન
 હુઈ તો દિલ ખોફે ખુદા સે ઝિન્દા હોને કી સૂરત મેં إِنَّ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ
 આપ રો પડેંગે.

દુરૂદ શરીફ કી ફઝીલત

રસૂલે નઝીર, સિરાજે મુનીર, મહબૂબે રબ્બે કદીર
 صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કા ફરમાને દિલ પઝીર હૈ : ઝિક્રે ઇલાહી કી
 કસરત કરના ઔર મુઝ પર દુરૂદે પાક પઢના ફકર (યા'ની તંગદસ્તી) કો
 દૂર કરતા હૈ. (الْقَوْلُ الْبَدِيع ص ૨૧૩)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّد

શહઝાદે ને યકાયક ચુપ સાધ લી. બાદશાહ ઔર
 વુઝરા ઔર તમામ દરબારી હૈરાન હૈં કે આખિર ઇસ કો હો

1 : યેહ બયાન અમીરે અહલે સુન્નત وَاللَّهُ بِرُكَّتِهِمُ الْعَالِيَةِ ને તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી
 આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક દા'વતે ઇસ્લામી કે આલમી મન્દની મર્કઝ ફૈઝાને
 મદીના કે અન્દર હફતાવાર સુન્નતોં ભરે ઇજતિમાઅ (9 જુમાદલ ૭મ્ 1432 સિ.હિ./
 12-5-11) મેં ફરમાયા થા. તરમીમ વ ઇઝાફે કે સાથ તહરીરન હાઝિરે ખિદમત હૈ.

﴿کَرمٰنہٗ مُسْتَفٰی عَلٰی اللّٰہِ غٰیوٰہِ وَسَلٰمٌ﴾ : جیس نے مومن پر ایک بار دُرُود پاک پڑھا اَللّٰہُ اُس پر دس
 رُخمتیں بھجوتا ہے. (سلم)

ક્યા ગયા હૈ જો બોલતા નહીં ! સબ ને કોશિશ કર દેખી લેકિન શહઝાદા ખામોશ થા ખામોશ હી રહા. ખામોશી કે બા વુજૂદ શહઝાદે કે મા'મૂલાત મેં કોઈ ફર્ક નહીં આયા. એક દિન ખામોશ શહઝાદા અપને સાથિયોં કે હમરાહ પરન્દોં કા શિકાર ખેલને ચલા. કમાન પર તીર ચઢાએ એક ઘને દરખ્ત કે નીચે ખડા ઉસ મેં પરન્દા તલાશ કર રહા થા, ઇતને મેં દરખ્ત કે પત્તોં કે ઝુંડ કે અન્દર સે કિસી પરન્દે કે બોલને કી આવાઝ આઈ, બસ ફિર ક્યા થા, ઉસ ને ફૌરન આવાઝ કી સમ્ત તીર ચલા દિયા ઔર દેખતે હી દેખતે એક પરન્દા ઝખ્મી હો કર ગિરા ઔર તડપને લગા. ખામોશ શહઝાદા બે ઈખ્તિયાર બોલ ઉઠા : પરન્દા જબ તક ખામોશ થા સલામત રહા મગર બોલતે હી તીર કા નિશાના બન ગયા ઔર અફ્સોસ ! ઇસ કે બોલને કે સબબ મેં ભી બોલ પડા !.

યુપ રહને મેં સો સુખ હેં તૂ ચેહ તજરિબા કર લે

ઐ ભાઈ ! ઝખાં પર તૂ લગા કુફલે મદીના

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 66)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

ખામોશી મેં અમ્ન હે

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! ચેહ હિકાયત મન ઘડત હી સહી મગર ચેહ ના કાબિલે તરદીદ હકીકત હૈ કે બાતૂની શખ્સ દૂસરોં કો બોલને પર મજબૂર કર દેતા, અપના ઔર દીગર અફરાદ કા વક્ત બરબાદ કરતા, કઈ બાર બોલ કર પછતાતા ઔર બારહા પરેશાની ઉઠાતા હૈ, વાકેઈ ઇન્સાન જબ તક ખામોશ રહતા હૈ બહુત સારી આફતોં સે અમ્ન મેં રહતા હૈ.

﴿فَرَمَانَهُ مُسْتَضْفًا﴾ عَلَى اللَّهِ تَقَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : જો શપ્સ મુઝ પર દુરુદ પાક પઢના ભૂલ ગયા વોહ જન્મત કા રાસ્તા ભૂલ ગયા. (طبرانی)

બહરામ ઓર પરન્દા

કહતે હૈં : બહરામ કિસી દરખ્ત કે નીચે બેઠા થા, ઉસે એક પરન્દે કી આવાઝ સુનાઈ દી ઓર ઉસ ને ઉસે માર ગિરાયા ફિર કહને લગા : ઝબાન કી હિફાઝત ઈન્સાન ઓર પરન્દે દોનોં કે લિયે મુફીદ હૈ અગર યેહ પરન્દા અપની ઝબાન સંભાલતા તો હલાક ન હોતા.

(مُسْتَطْرَف ج ١ ص ١٤٧)

ખામોશી કી ફઝીલત પર ચાર ફરામીને મુસ્તફા

﴿1﴾ يَا'نِي جُو بِ رَحَا اِس نِ نَجَات پَا اِي. **ખામોશી** الصَّمْتُ سَيِّدُ الْاَخْلَاق ﴿2﴾ (ترمذی ج ٤ ص ٢٢٥ حدیث ٢٥٠٩) અખ્લાક કી સરદાર હૈ. (أَلْفَرَدُوسُ بِمَأْثُورِ الْخُطَابِ ج ٢ ص ٤١٧ حدیث ٣٨٥٠) ﴿3﴾ **ખામોશી** الصَّمْتُ أَرْفَعُ الْعِبَادَةِ આ'લા દ-રજે કી ઈબાદત હૈ. (أَيْضاً حَدِيثُ ٣٨٤٩) ﴿4﴾ આદમી કા ખામોશી પર કાઈમ રહના 60 સાલ કી ઈબાદત સે બેહતર હૈ.

(شُعَبُ الْإِيمَان ج ٤ ص ٢٤٥ حدیث ٤٩٥٣)

60 સાલ કી ઈબાદત સે બેહતર કી વઝાહત

મુફ્સિસે શહીર હકીમુલ ઉમ્મત હઝરતે મુફતી અહમદ ચાર ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمَان યૌથી હદીસે પાક કે તહ્ત ફરમાતે હૈં : યા'ની અગર કોઈ શપ્સ સાઠ⁶⁰ સાલ કી ઈબાદત કરે મગર ઝિયાદા બાતેં ભી કરે, અચ્છી બુરી બાત મેં તમીઝ ન કરે ઈસ સે યેહ બેહતર હૈ કે થોડી દેર ખામોશ રહે ક્યૂંકે ખામોશી મેં ફિક ભી હુઈ, ઈસ્લાહે નફસ ભી, મઆરિફ વ હકાઈક મેં ઈસ્તિગરાક ભી, ઝિકે ખફી કે સમુન્દર મેં ગોતા લગાના ભી, મુરા-કબા ભી.

(મિરઆતુલ મનાજીહ, જિ. 6, સ. 361, મુખ્તસરન)

ફરમાને મુસ્તફા ﷺ : عَلَى اللَّهِ تَعَالَى غِيَاؤُهُ وَوَلَهُ سَلَامٌ : जिस के पास मेरा जिक्र हुवा और उस ने मुझ पर दुर्दे पाक न पढा तहकीक वोह
बुदबन्त हो गया. (उर्दू)

ફાલતૂ બાતોં કે ચાર લરઝા ખેઝ નુકસાનાત

“ગપશપ” કરને વાલે, બાત કા બતંગડ બનાને વાલે, બલ્કે ફુઝૂલ બાત ચૂંકે જાઈઝ હૈ ગુનાહ નહીં યેહ સોચ કર યા વૈસે હી જો કભી કભાર હી ફુઝૂલ બાતોં કરતે હૈં વોહ ભી ફુઝૂલ બાતોં કે મુ-તઅલ્લિક હુજજતુલ ઈસ્લામ હઝરતે સય્યિદુના ઈમામ અબૂ હામિદ મુહમ્મદ બિન મુહમ્મદ બિન મુહમ્મદ ગઝાલી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْوَالِي કે તઅસ્સુરાત મુલા-હઝા ફરમાઐં ઔર અપને આપ કો ફુઝૂલ ગુફત-ગૂ કે ઈન ચાર⁴ નુકસાનાત સે ડરાઐં. આપ عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى ને ઈન ચાર⁴ વુજૂહાત કી બિના પર ફુઝૂલ બાતોં કી મઝમ્મત ફરમાઈ હૈ : **﴿1﴾** ફુઝૂલ બાતેં કિરામન કાતિબીન (યા’ની આ’માલ લિખને વાલે બુરુગ ફિરિશ્તો) કો લિખની પડતી હૈં, લિહાઝા આદમી કો ચાહિયે કે ઈન સે શર્મ કરે ઔર ઈન્હેં ફુઝૂલ બાતેં લિખને કી ઝહમત ન દે. અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ પારહ 26 સૂરએ ق, આયત નમ્બર 18 મેં ઈશાદ ફરમાતા હૈ :

مَا يَلْفُظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ ۝۱۸

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : કોઈ બાત વોહ ઝબાન સે નહીં નિકાલતા કે ઉસ કે પાસ એક મુહાફિઝ તથ્યાર ન બૈઠા હો.

﴿2﴾ યેહ બાત અચ્છી નહીં કે ફુઝૂલ બાતોં સે ભરપૂર આ’માલ નામા અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કી બારગાહ મેં પેશ હો **﴿3﴾** અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કે દરબાર મેં તમામ મખ્લૂક કે સામને બન્દે કો હુકમ હોગા કે અપના આ’માલ નામા પઢ કર સુનાઓ ! અબ કિયામત કી ખૌફનાક સખ્તિયાં ઉસ કે સામને હોંગી, ઈન્સાન બરહુના (યા’ની નંગા) હોગા, સખ્ત ખ્યાસા હોગા,

﴿فَرَمَانُهُ مُسْتَقِيمٌ طَيِّبٌ لَا يَلْبِسُ غُلُوبًا وَلَا يَسْلُمُ﴾ : જિસ ને મુઝ પર દસ મરતબા સુબહ ઓર દસ મરતબા શામ દુરુદ પાક પઢે
 ઉસે કિયામત કે દિન મેરી શકાઅત મિલેગી. (અર્થ)

ભૂક સે કમર ટૂટ રહી હોગી, જન્નત મેં જાને સે રોક દિયા ગયા હોગા ઓર હર કિસ્મ કી રાહત ઉસ પર બન્દ કર દી ગઈ હોગી, ગૌર તો કીજિયે એસે તક્લીફ દેહ હાલાત મેં ફુઝૂલ બાતોં સે ભરપૂર આ'માલ નામા પઢ કર સુનાના કિસ કદર પરેશાન કુન હોગા ! (હિસાબ લગાઈયે અગર રોઝાના સિર્ફ 15 મિનટ ભી ફુઝૂલ બાતેં કી હેં તો એક મહીને કે સાઢે સાત ઘન્ટે હુએ ઓર એક સાલ કે 90 ઘન્ટે, બિલફર્જ કિસી ને પચાસ સાલ તક રોઝાના ઓ-સતન 15 મિનટ ફુઝૂલ ગુફ્ત-ગૂ કી તો 187 દિન 12 ઘન્ટે હુએ યા'ની છ માહ સે ઝાઈદ, તો ગૌર ફરમાઈયે ! કિયામત કા હોલનાક દિન જિસ મેં સૂરજ સિર્ફ સવા મીલ પર રહ કર આગ બરસા રહા હોગા, એસી હોશરુબા ગરમી મેં મુસલ્લલ બિલા વક્ફા છ માહ તક કૌન “આ'માલ નામા” પઢ કર સુના સકેગા ! યેહ તો સિર્ફ યૌમિયા પન્દરહ મિનટ કી ફુઝૂલ ગોઈ કા હિસાબ હૈ. હમારે તો બસા અવકાત કઈ કઈ ઘન્ટે દોસ્તોં કે સાથ “ફુઝૂલ ગપશપ” મેં ગુઝર જાતે હેં, ગુનાહોં ભરી બાતેં ઓર દીગર બુરાઈયાં મઝીદ બરઆં) ﴿4﴾ બરોઝે કિયામત બન્દે કો ફુઝૂલ બાતોં પર મલામત કી જાએગી ઓર ઉસ કો શરમિન્દા કિયા જાએગા. બન્દે કે પાસ ઈસ કા કોઈ જવાબ ન હોગા ઓર વોહ અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કે સામને શર્મ વ નદામત સે પાની પાની હો જાએગા.

(مِنْهَاجُ الْعَابِدِينَ ص ٦٧)

હર લફઝ કા કિસ તરહ હિસાબ આહ ! મેં દૂંગા

અલ્લાહ ઝબાં કા હો અતા કુફલે મદીના

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 66)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

ફરમાને મુસ્તફા ﷺ : عَلَى اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : जिस के पास मेरा जिक्र हुआ और उस ने मुझ पर दुर्दृष्ट शरीफ न पड़ा उस ने
जफ़ा की. (मिज़ान)

સબ સે ઝિયાદા નુક્સાન દેહ ચીઝ

رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ ﷺ

હઝરતે સચ્ચિદુના સુફ્યાન બિન અબ્દુલ્લાહ રસૂલેલ્લાહ ﷺ ફરમાતે હૈં : એક બાર મેં ને બારગાહે રિસાલત મેં અર્ઝ કી : યા રસૂલેલ્લાહ ﷺ ! આપ મેરે લિયે સબ સે ઝિયાદા ખતરનાક ઔર નુક્સાન દેહ ચીઝ કિસે કરાર દેતે હૈં ? તો સરકારે મદીના રસૂલેલ્લાહ ﷺ ને અપની ઝબાને મુબારક પકડ કર ઇશ્દિ ફરમાયા : “ઇસે.”

(سُنَنِ تِرْمِذِي ج ٤ ص ١٨٤ حَدِيث ٢٤١٨)

ભલાઈ કી બાત કરો યા ચુપ રહો

કાશ ! બુખારી શરીફ કી યેહ હદીસે પાક હમારે ઝેહનો

દિમાગ મેં રાસિખ હો જાએ, જિસા મેં યેહ ભી હૈ : “જો અલ્લાહ ઔર કિયામત પર ઇમાન રખતા હૈ ઉસે યાહિયે કે ભલાઈ કી બાત કરે યા ખામોશ રહે.” (بخاری ج ٤ ص ١٠٥ حَدِيث ٦٠١٨)

દા’વતે ઇસ્લામી કે ઇશાઅતી ઇદારે મક-ત-બતુલ મદીના કી મત્બૂઆ 217 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, “અલ્લાહ વાલોં કી બાતેં” સફહા 91 પર અમીરુલ મુઅમિનીન, હઝરતે સચ્ચિદુના સિદ્દીકે અકબર ફરમાતે હૈં : “ઉસ બાત મેં કોઈ ભલાઈ નહીં જિસ સો મક્સૂદ અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કી ખુશનૂદી ન હો.”

હઝરતે સચ્ચિદુના ઇમામ સુફ્યાન સૌરી (جَلِيَّةُ الْأَوَّلِيَّاه ج ١ ص ٧١) رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ ને ફરમાયા : ઇબાદત કા અવ્વલ ખામોશી હોતી હૈ, ફિર ઇલ્મ હાસિલ કરના, ઇસ કે બા’દ ઉસે યાદ કરના, ફિર ઉસ પર અમલ કરના ઔર ઉસે ફેલાના.

(تَارِيخُ بَغْدَاد ج ٦ ص ٦١)

ફરમાને મુસ્તફા ﷺ : મુઝ પર દુરુદે પાક કી કસરત કરો બેશક યેહ તુમ્હારે લિયે તહારત હૈ. (અહલ)

ખામોશી જાહિલ કા પર્દા હૈ

હઝરતે સય્યિદુના સુફ્યાન બિન ઉયૈના رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ ને ફરમાયા : الصَّمْتُ زَيْنٌ لِّلْعَالَمِ وَسِتْرٌ لِّلْجَاهِلِ ખામોશી આલિમ કા વકાર ઓર જાહિલ કા પર્દા હૈ.

(شُعَبُ الْإِيمَان ج ٧ ص ٨٦ حديث ٤٧٠١)

ખામોશી ઇબાદત કી ચાબી હૈ

હઝરતે સય્યિદુના ઇમામ સુફ્યાન رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ સે મરવી હૈ : ઝિયાદા ખામોશી ઇબાદત કી ચાબી હૈ.

(الصَّمْتُ مع موسوعة ابن أبي الدنيا ج ٧ ص ٢٥٥ رقم ٤٣٦)

માલ કી હિફાઝત આસાન હૈ મગર ઝબાન.....

હઝરતે સય્યિદુના મુહમ્મદ બિન વાસેઅ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ ને હઝરતે સય્યિદુના માલિક બિન દીનાર رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ સે ફરમાયા : ઇન્સાન કે લિયે ઝબાન કી હિફાઝત માલ કી હિફાઝત સે ઝિયાદા દુશ્વાર હૈ.

(اتحاف السادة للرَّبيدي ج ٩ ص ١٤٤)

અફસોસ ! કે અપને માલ કી હિફાઝત કે મુઆ-મલે મેં ઉમૂમન હર એક હોશિયાર હોતા હૈ, હાલાંકે માલ ઝાએઝ હો ભી ગયા તો સિર્ફ દુન્યા કા નુકસાન હૈ. સદ કરોઝ અફસોસ ! ઝબાન કી હિફાઝત કી સોચ નિહાયત કમ રહ ગઈ હૈ, યકીનન ઝબાન કી હિફાઝત ન કરને કે સબબ દુન્યા કે નુકસાન કે સાથ સાથ આખિરત કી બરબાદી કા ભી પૂરા પૂરા ઇમ્કાન હૈ.

કરમાને મુસ્તકા : صلی اللہ تعالیٰ علیہ والہ وسلم : तुम जहाँ भी हो मुझ पर दुरंद पढो के तुम्हारा दुरंद मुझ तक पहुँचता है. (طرائف)

બક બક કી યેહ આદત ન સરે હશર ફંસા દે

અલ્લાહ ઝબાં કા હો અતા કુફલે મદીના

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 66)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

બોલને વાલા બારહા પછતાતા હૈ

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! યેહ ના કાબિલે તરદીદ હકીકત હૈ કે ખામોશ રહને મેં નદામત કા ઈશ્કાન બહુત કમ હૈ જબ કે મૌકઅ બે મૌકઅ “બોલ પડને” કી આદત સે બારહા SORRY કહના પડતા ઔર મુઆફી માંગની પડતી હૈ યા ફિર દિલ હી દિલ મેં પછતાવા હોતા હૈ કે મેં યહાં ન બોલા હોતા તો અચ્છા થા ક્યૂંકે મેરે બોલને પર સામને વાલે કી ઝિજક ઉડ ગઈ, ખરી ખરી સુનની પડી, ફુલાં નારાઝ હો ગયા, ફુલાં કા ચેહરા ઉતર ગયા, ફુલાં કા દિલ દુખ ગયા. અપના વકાર ભી મજરૂહ હુવા વગૈરા વગૈરા. હઝરતે સચ્ચિદુના મુહમ્મદ બિન નઝર હારિસી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْقَوِی સે મરવી હૈ : ઝિયાદા બોલને સે વકાર (દબદબા) જાતા રહતા હૈ. (الصَّمْتُ لِأَبِي الدُّنْيَا ج ٧ ص ٦٠ رقم ٥٢)

“બોલ કર” પછતાને સે “ન બોલ કર” પછતાના અચ્છા

સચ હૈ, “બોલ કર” પછતાને સે “ન બોલ કર” પછતાના અચ્છા ઔર “ઝિયાદા ખા કર” પછતાને સે “કમ ખા કર” પછતાના અચ્છા કે જો બોલતા રહતા હૈ વોહ મુસીબતોં મેં ફંસતા રહતા હૈ ઔર જો ઝિયાદા ખાને કા આદી હોતા હૈ વોહ અપના મે’દા તબાહ કર બૈઠતા, અકસર મોટાપે કા શિકાર હો જાતા ઔર તરહ તરહ કી બીમારિયોં કી ઝદ મેં રહતા હૈ, અગર જવાની મેં અમરાઝ સે કદરે

﴿فَرَمَانَهُ مُسْتَقِيمًا﴾ : طَيِّبُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : जिस के पास मेरा जिक्र हो और वोह मुझ पर दुश्मन शरीफ न पड़े तो वोह लोगो में से क्यूँस तरीन शाफ़ है. (ज़िद)

બચત હો ભી ગઈ તો જવાની ઢલને કે બા'દ બસા અવકાત “સરાપા મરઝ” બન જાતા હે. ઝિયાદા ખાને કે નુકસાનાત ઔર મોટાપે કે ઇલાજ વગૈરા જાનને કે લિયે ફૈઝાને સુન્નત જિલ્દ અવ્વલ કે બાબ “પેટ કા કુફલે મદીના” કા મુતા-લઆ ફરમાઈયે.

ગૂંગા ફાએદે મેં રહતા હૈ

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! દેખા જાએ તો નાબીના ફાએદે મેં રહતા હૈ કે ગૈર ઔરતોં કો ઘૂરને, અમ્રદોં પર લઝઝત ભરી નિગાહેં ડાલને, ફિલ્મેં ડિરામે દેખને, કિસી “હાફ પેન્ટ” વાલે કે ખુલે ઘુટને ઔર રાનેં દેખને વગૈરા વગૈરા બદ નિગાહિયોં કે ગુનાહોં સે બચા રહતા હૈ. ઇસી તરહ ગૂંગા ભી ઝબાન કી બે શુમાર આફતોં સે મહફૂઝ રહતા હૈ. અમીરુલ મુઅમિનીન હઝરતે સય્યિદુના અબૂ બક સિદ્દીક ફરમાતે હૈં : કાશ મૈં ગૂંગા હોતા મગર ઝિકુલ્લાહ કી હદ તક ગોચાઈ (યા'ની બોલને કી સલાહિયત) હાસિલ હોતી. (مِرْقَاةُ الْمَفَاتِيحِ ج ١٠ ص ٨٧ تحت الحديث ٥٨٢٦) “એહયાઉલ ઉલૂમ” મેં હૈ, હઝરતે સય્યિદુના અબૂ દરદા رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ ને એક ઝબાન દરાઝ ઔરત દેખી તો ફરમાયા : અગર યેહ ગૂંગી હોતી તો ઇસ કે હક મેં બેહતર થા. (احياء العلوم ج ٣ ص ١٤٢)

ઘર અમ્ન કા ગહવારા કેસે બને !

પ્યારે પ્યારે આકા صَلَّي اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કે મીઠે મીઠે સહાબી રَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ સે ઇશાદિ સે ખુસૂસન હમારી વોહ ઇસ્લામી બહનેં દર્સ હાસિલ કરેં જો હર વક્ત “લગાઈ બુઝાઈ” ઔર “તેરી મેરી” મેં મગન રહતીં ઔર ઇધર કી ઉધર ઔર ઉધર કી ઇધર લગાને સે ફુરસત

﴿فَرَّجَ مَسْنَدَهُ﴾ : علی اللہ تعالیٰ غلظواہ وسلم : اسی شاپس کی ناک پاک आवूद हो जिस के पास मेरा ठिक हो और वोह मुज पर दुबरे पाक न पड़े. (१७)

નહીં પાતીં. અગર ઈસ્લામી બહનેં સહીહ મા'નોં મેં અપની ઝબાન પર “કુફલે મદીના” લગા લેં તો ઈન કી ઘરેલૂ પરેશાનિયાં, રિશ્તેદારોં સે ના ચાકિયાં ઔર સાસ બહૂ કી લડાઈયાં વગૈરા બહુત સારે મસાઈલ હલ હો જાએ ઔર સારે કા સારા ખાનદાન અમ્ન કા ગહવારા બન જાએ ક્યૂંકે ઝિયાદા તર ઘરેલૂ ઝગડે ઝબાન કે બે જા ઈસ્તિ'માલ હી કે સબબ હોતે હેં.

સાસ બહૂ કા ઝગડા નિમટાને કા મ-દની નુસ્ખા

સાસ અગર ડાંટ ડપટ કરતી હો તો “બહૂ” કો ચાહિયે કે સિર્ફ ઔર સિર્ફ સબ્ર કરે, અપની સાસ કો જવાબન એક લફઝ ભી ન કહે ઔર અપને શોહર કો ભી શિકાયત ન કરે, અપને મયકે મેં ભી કુછ ન બતાએ બલકે મુંહ ભી ન ચઢાએ, નીઝ અપને બચ્ચોં યા બરતનોં વગૈરા પર ભી ગુસ્સા ન નિકાલે. ﴿كَأَيُّهَا الْمَرْءُ﴾ કામ્યાબી ઉસ કે કદમ ચૂમ લેગી. કહા જાતા હૈ : “એક ચુપ સો¹⁰⁰ કો હરાએ.” ઈસી તરહ અગર કોઈ બહૂ અપની “સાસ” સે ઝગડા કરતી હો તો સાસ કો ચાહિયે કે બિલ્કુલ જવાબી કારવાઈ ન કરે, સિર્ફ ખામોશી હી ઈખ્તિયાર કરે ઘર કે કિસી ફર્દ હત્તા કે અપને બેટે કો ભી શિકાયત ન કરે. ﴿كَأَيُّهَا الْمَرْءُ﴾ ઈસ કહાવત, “એક ચુપ સો¹⁰⁰ સુખ” કે મુતાબિક સુખ ચૈન પાએગી. જો હાં અગર સહીહ મા'નોં મેં સગે મદીના ﴿عَنْ﴾ કે ઈસ “મ-દની નુસ્ખે” પર અમલ ક્રિયા ગયા તો ﴿كَأَيُّهَا الْمَرْءُ﴾ જલ્દ હી સાસ બહૂ કી લડાઈ ખત્મ હો જાએગી ઔર ઘર અમ્ન કા ગહવારા બન જાએગા. સાસ બહૂ કે ઝગડોં કે ઈલાજ કે લિયે હિક્મત ભરે મ-દની ફૂલોં પર મુશ્તમિલ V.C.D. “ઘર અમ્ન કા ગહવારા કેસે બને !” મક-ત-બતુલ મદીના સે હાસિલ કીજિયે

﴿فَرَمَانُهُ مُسْتَكْمَلٌ عَلَى اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ﴾ : जिस ने मुझ पर रोझे जुमुआ दो सो बार दुरेद पाक पढा उस के दो सो साल के गुनाह मुआफ़ होंगे. (ज़मान)

યા દા'વતે ઈસ્લામી કી વેબ સાઈટ : WWW.DAWATEISLAMI.NET
પર મુલા-હઝા ફરમાઈયે. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ ઈસ v.c.d. કી બ-ર-કત સે
કઈ ઘર અમ્ન કા ગહવારા બન ચુકે હેં !

હે દબદબા ખામોશી મેં હેબત ભી હે પિન્હાં

ઐ ભાઈ ! ઝબાં પર તૂ લગા કુફલે મદીના

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 66)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

ઝબાન કી ખિદમત મેં દર-ખવાસ્ત

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! જબ ઝબાન સીધી રહેગી ઔર
ઈસ સે અચ્છી અચ્છી બાતોં કા સિલ્સિલા હોગા તો ઈસ કા ફાએદા
સારા હી જિસ્મ ઉઠાએગા ઔર અગર યેહ ટેઢી ચલી મ-સલન કિસી
કો ઝિડકા, ગાલી દી, કિસી કી બે ઈઝ્જતી કર દી, ગીબત વ ચુગલી
કી, ઝૂટ બોલા તો બસા અવકાત દુન્યા મેં ભી જિસ્મ કી પિટાઈ હો
જાતી હૈ. હમારે મીઠે મીઠે પ્યારે પ્યારે ઔર સબ સે અચ્છે ઔર ખુશ
અખ્લાક આકા صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કા ફરમાને બા સફા હૈ : “જબ
ઈન્સાન સુબ્હ કરતા હૈ તો ઉસ કે આ'ઝા ઝુક કર ઝબાન સે કહતે હેં,
હમારે બારે મેં અલ્લાહ (عَزَّوَجَلَّ) સે ડર કયૂંકે હમ તુઝ સે વાબસ્તા હેં
અગર તૂ સીધી રહેગી તો હમ ભી સીધે રહેંગે ઔર અગર તૂ ટેઢી હો
ગઈ તો હમ ભી ટેઢે હો જાએંગે.” (سُنَنِ تِرْمِذِي ج ٤ ص ١٨٣ حديث ٢٤١٠)

યા રબ ન ઝરૂરત કે સિવા કુછ કભી બોલું !

અલ્લાહ ઝબાં કા હો અતા કુફલે મદીના

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 66)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : મુજ પર દુરૂદ શરીફ પઢો અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ તુમ પર રહમત ભેજેગા. (અનૈસ)

અચ્છી બાત કરને કી ફઝીલત

તાજદારે રિસાલત, માલિકે કૌસરો જન્નત

જન્નતમાં એસે صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને જન્નત નિશાન હૈ : જન્નત મેં એસે બાલાખાને હેં જિન કા બાહર અન્દર સે ઔર અન્દર બાહર સે દેખા જાતા હૈ. એક આ'રાબી ને ઉઠ કર અર્ઝ કી : યા રસૂલલ્લાહ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ! યેહ કિસ કે લિયે હેં ? આપ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઈર્શાદ ફરમાયા : યેહ ઉસ કે લિયે હેં જો અચ્છી ગુફત-ગૂ કરે, ખાના ખિલાએ, મુતવાતિર રોઝે રખે, ઔર રાત કો ઉઠ કર અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કે લિયે નમાઝ પઢે જબ લોગ સોએ હુએ હોં. (સન્નિર્મિદી જ ૪ વ ૨૩૭ હદિથ ૨૦૩૦)

صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

આકા તવીલ ખામોશી વાલે થે

યા'ની كَانَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَوِيلَ الصَّمْتِ -

રસૂલલ્લાહ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم તવીલ ખામોશી વાલે થે. (શરૂહુ સુન્નાતિલ્લિબ્ગૌયી જ ૭ વ ૪૦ હદિથ ૩૦૮૯) મુફ્ફિસરે શહીર હકીમુલ ઉમ્મત હઝરતે મુફ્તી અહમદ યાર ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ ઈસ હદીસે પાક કે તહત ફરમાતે હેં : ખામોશી સે મુરાદ હૈ દુન્યાવી કલામ સે ખામોશી વરના હુઝૂરે અકદસ (صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) કી ઝબાન શરીફ અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કે ઝિક મેં તર રહતી થી, લોગોં સે બિલા ઝરૂરત કલામ નહીં ફરમાતે થે. યેહ ઝિક હૈ જાઈઝ કલામ કા, ના જાઈઝ કલામ તો ઉમ્મ ભર ઝબાન શરીફ પર આયા હી નહીં. ઝૂટ, ગીબત, યુગલી વગૈરા સારી ઉમ્મ શરીફ મેં એક બાર ભી ઝબાને મુબારક પર ન આએ.

ਫ਼ਰਮਾਨੇ ਮੁਸਤਫ਼ਾ ﷺ : **مَنْ عَلَى اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ** : ਮੁਜ਼ ਪਰ ਕਸਰਤ ਸੇ ਫੁਰਦੇ ਪਾਕ ਪਛੋ ਬੇਸ਼ਕ ਤੁਮ੍ਹਾਰਾ ਮੁਜ਼ ਪਰ ਫੁਰਦੇ ਪਾਕ ਪਛੋਨਾ
ਤੁਮ੍ਹਾਰੇ ਗੁਨਾਹਾਂ ਕੇ ਲਿਖੇ ਮਗਫ਼ਿਰਤ ਹੈ. (ਮੁਸ਼)

ਫੁਜ਼ਰ (صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ) ਸਰਾਪਾ ਛਕ ਫੇਂ ਫ਼ਿਰ ਆਪ ਤਕ ਆਤਿਲ
ਕੀ ਰਸਾਓਂ ਕੇਸੇ ਛੋ. (ਮਿਰਆਤੁਲ ਮਨਾਜ਼ਿਹ, ਜ਼ਿ. 8, ਸ. 81)

ਬੋਲਨੇ ਔਰ ਯੁਪ ਰਹਨੇ ਕੀ ਓ ਕਿਸ਼ਮੇਂ

ਫ਼ਰਮਾਨੇ ਮੁਸਤਫ਼ਾ ﷺ : **صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** ਹੈ :

يَا خَيْرٌ مِنَ السُّكُوتِ وَالسُّكُوتُ خَيْرٌ مِنَ إِمْلَاءِ الشَّرِّ

ਆਮੋਸ਼ੀ ਸੇ ਬੇਛਤਰ ਹੈ ਔਰ ਆਮੋਸ਼ ਰਹਨਾ ਭੁਰੀ ਆਤ ਕਛਨੇ ਸੇ ਬੇਛਤਰ
ਹੈ. (شُعَبُ الْإِيمَان ج ٧ ص ٥٨ حديث ٤٦٣٩) ਛਤਰਤੇ ਸਯਿਧੁਨਾ ਅਲੀ ਬਿਨ
ਉਸਮਾਨ ਛਿਯਵੇਰੀ ਅਲ ਮਾ'ਰੁਫ਼ ਛਾਤਾ ਗਨ੍ਯ ਆਪਸ਼ **رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ** “ਕਸ਼ਫੁਲ
ਮਛਯੂਬ” ਮੇਂ ਫ਼ਰਮਾਤੇ ਫੇਂ : ਕਲਾਮ (ਯਾ'ਨੀ ਬੋਲਨਾ) ਓ² ਤਰਛ ਕਾ
ਛੋਤਾ ਹੈ. ਐਕ ਕਲਾਮੇ ਛਕ ਔਰ ਫ਼ੂਸਰਾ ਕਲਾਮੇ ਆਤਿਲ, ਓਸੀ ਤਰਛ
ਆਮੋਸ਼ੀ ਭੀ ਓ² ਤਰਛ ਕੀ ਛੋਤੀ ਫੇਂ : (1) ਆ ਮਕਸਦ (ਮ-ਸਲਨ ਫ਼ਿਕੇ
ਆਭਿਰਤ ਯਾ ਸ਼ਰ-ਓ ਅਛਕਾਮ ਪਰ ਗੌਰੋ ਆੌਲ ਵਗੈਰਾ ਕੇ ਲਿਖੇ) ਆਮੋਸ਼ੀ
(ਯਾ'ਨੀ ਯੁਪ ਰਹਨਾ) (2) ਗਫ਼ਲਤ ਭਰੀ (يَا مَعْذَرَةُ اللَّهِ) ਗਨ੍ਏ ਤਸਵੁਰਾਤ ਯਾ
ਫ਼ੁਨ੍ਯਾ ਕੇ ਬੇ ਯਾ ਆਯਾਵਾਤ ਸੇ ਭਰਪੂਰ) ਆਮੋਸ਼ੀ. ਛਰ ਸਾਪਸ ਕੋ ਸੁਕੂਤ
(ਯਾ'ਨੀ ਆਮੋਸ਼ੀ) ਕੀ ਛਾਲਤ ਮੇਂ ਆਯ ਅਯਥੀ ਤਰਛ ਗੌਰ ਕਰ ਲੇਨਾ
ਯਾਛਿਯੇ ਕੇ ਅਗਰ ਓਸ ਕਾ ਬੋਲਨਾ ਛਕ ਹੈ ਤੋ ਬੋਲਨਾ ਉਸ ਕੀ ਆਮੋਸ਼ੀ
ਸੇ ਬੇਛਤਰ ਹੈ ਔਰ ਅਗਰ ਓਸ ਕਾ ਬੋਲਨਾ ਆਤਿਲ ਹੈ ਤੋ ਉਸ ਕੀ
ਆਮੋਸ਼ੀ ਉਸ ਕੇ ਬੋਲਨੇ ਸੇ ਬੇਛਤਰ ਹੈ. ਫੁਜ਼ਰ ਛਾਤਾ ਗਨ੍ਯ ਆਪਸ਼
رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ ਗੁਫ਼ਤ-ਗੂ ਕੇ ਛਕ ਯਾ ਆਤਿਲ ਛੋਨੇ ਕੇ ਮੁ-ਤਅਵਲਿਕ ਸਮਝਾਨੇ
ਕੇ ਲਿਖੇ ਐਕ ਛਿਕਾਯਤ ਨਕਲ ਕਰਤੇ ਫੁਐ ਫ਼ਰਮਾਤੇ ਫੇਂ : ਐਕ ਮਰਤਬਾ ਛਤਰਤੇ
ਸਯਿਧੁਨਾ ਅਭੂ ਆਕ ਸ਼ਿਭਲੀ ਆਗਛਾਓ **رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى** ਆਗਛਾਛ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਕੇ
ਐਕ ਮਛਵਲੇ ਸੇ ਗੁਛਰਤੇ ਫੁਐ ਐਕ ਸਾਪਸ ਕੋ ਸੁਨਾ ਵੋਛ ਕਛ ਰਛਾ ਥਾ :

ફરમાને મુસ્તફા ﷺ : ﷺ : જો મુઝ પર એક દુરુદ શરીફ પઢતા હો અલ્લાહ એક લિયે એક કીરાત અજર લખતા હો ઓર કીરાત ઉદુદ પહાડ જિતના હો. (Jirah)

يَا'ની ખામોશી બોલને સે બેહતર હૈ. આપ ﷺ نے اُسے فرمایا : “तेरे बोलने से तेरा खामोश रहना अच्छा है और मेरा बोलना खामोश रहने से बेहतर है.”

(ماخوذ از كشف المحجوب ص ۴۰۲)

ફોદ્દશ બાત કી તા'રીફ

કિતને ખુશ નસીબ હૈં વોહ ઈસ્લામી ભાઈ ઓર ઈસ્લામી બહને ! જો સિર્ફ અચ્છી ગુફત-ગૂ કે લિયે હી ઝબાન કો હ-ર-કત મેં લાતે ઓર ખૂબ ખૂબ “નેકી કી દા'વત” લોગોં તક પહોંચાતે હૈં. અફસોસ ! આજ કલ લોગોં કી બહુત હી કમ બૈઠકેં ઐસી હોતી હોંગી જો ફોદ્દશ બાતોં સે પાક હોં હત્તા કે મઝહબી વઝૂઅ કત્અ કે અફરાદ ભી ઈસ સે બચ નહીં પાતે. શાયદ ઉન્હેં યેહી નહીં પતા હોતા કે ફોદ્દશ બાત કિસે કહતે હૈં ! તો સુનિયે : ફોદ્દશ બાત કી તા'રીફ યેહ હૈ : يَا'नी التَّغْيِيرُ عَنِ الْأُمُورِ الْمُسْتَقْبَحَةِ بِالْعِبَارَاتِ الصَّرِيحَةِ : શર્માનાક ઉમૂર (મ-સલન ગન્દે ઓર બુરે મુઆ-મલાત) કા ખુલે અલ્ફાઝ મેં તઝકિરા કરના. (احياء العلوم ج ۳ ص ۱۵۱) તો વોહ નૌ જવાન જો શહૂવત કી તસ્કીન કી ખાતિર ખ્વાહ મ ખ્વાહ શાદિયોં કી ખલ્વતોં ઓર પર્દે મેં રખને કી બાતોં કે કિસ્સે છોડતે હૈં, નીઝ ફોદ્દશ યા'ની બે હયાઈ કી બાતેં કરને વાલે બલ્કે સિર્ફ સુન કર દિલ બહલાને વાલે, ગન્દી ગાલિયાં ઝબાન પર લાને વાલે, બે શર્માના ઈશારે કરને વાલે, ઉન ગન્દે ઈશારોં સે લુલ્હ અન્દોઝ હોને વાલે ઓર “ગન્દી લઝઝતોં” કે હુસૂલ કી ખાતિર ફિલ્મેં ડિરામે (કે ઈન મેં ઉમૂમન બે હયાઈ કી ભરમાર હોતી હૈ) દેખને વાલે એક દિલ હિલા

ફરમાને મુસ્તફા ﷺ : जिस ने किताब में मुझ पर दुर्इद पाक लिखा तो जब तक मेरा नाम उस में रहेगा फिरश्ते उस के लिये ईस्तिस्कार करते रहेंगे. (B)

દેને વાલી રિવાયત બાર બાર પઢેં ઓર ખૌફે ખુદા વન્દી સે લરઝેં યુનાન્યે

મુંહ સે ખૂન ઓર પીપ બહ રહા હોગા

મન્ફૂલ હૈ : ચાર તરહ કે જહન્નમી જો કે ખૌલતે પાની ઓર આગ કે માબૈન (યા'ની દરમિયાન) ભાગતે ફિરતે વૈલ વ સુબૂર (યા'ની હલાકત) માંગતે હોંગે, ઉન મેં સે એક વોહ શખ્સ કે ઉસ કે મુંહ સે ખૂન, પીપ બહ રહા હોગા, જહન્નમી કહેંગે : “ઇસ બદ બખ્ત કો ક્યા હુવા કે હમારી તક્લીફ મેં ઇઝાફા કિયે દેતા હૈ ?” કહા જાએગા : “યેહ બદ બખ્ત બુરી ઓર ખબીસ (યા'ની ગન્દી) બાત કી તરફ મુ-તવજજેહ હો કર ઉસ સે લઝ્ઝત ઉઠાતા થા જૈસા કે જિમાઅ કી બાતોં સે.” (إتحاف السادة للزبيدي ج ٩ ص ١٨٧) ગૈર ઓરતોં યા અમરદોં કે બારે મેં આને વાલે ગન્દે વસ્વસોં પર તવજજેહ જમાને, જાન બૂઝ કર બુરે ખયાલાત મેં ખુદ કો ગુમાને ઓર مَعَادُ اللَّهِ, “ગન્દી હ-ર-કત” કે તસવ્વુર કે ઝરીએ લઝ્ઝત ઉઠાને વાલોં કો બયાન કર્દા રિવાયત સે ઇબ્રત હાસિલ કરની ચાહિયે.

ન વસ્વસે આએં ન મુઝે ગન્દે ખયાલાત

દે ઝેહન કા ઓર દિલ કા ખુદા ! કુફલે મદીના

(વસાઇલે બખ્શિશ, સ. 66)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

કુત્તે કી શકલ વાલા

હઝરતે સય્યિદુના ઇબ્રાહીમ બિન મૈસરહ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ ફરમાતે હેં : “ફોહ્શ કલામી (યા'ની બે હયાઈ કી બાતેં) કરને

ફરમાને મુસ્તફા ﷺ : صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم : जिस ने मुझ पर एक बार दुइदे पाक पढा अल्लाह उस पर दस रइमतें भेजता है. (مسلم)

વાલા કિયામત કે દિન કુત્તે કી શકલ મેં આએગા.”

(اتحاف السَّائِلَ لِلرَّيْدِي ج ٩ ص ١٩٠)

જન્નત હરામ છે

હુઝૂર તાજદારે મદીના, કરારે કલ્બો સીના, સાહિબે મુઅત્તર પસીના صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા ફરમાને બા કરીના હૈ : “ઉસ શખ્સ પર જન્નત હરામ હૈ જો ફોદ્દશ ગોઈ (યા’ની બે હયાઈ કી બાત) સે કામ લેતા હૈ.”

(اَلصَّغْتُ لِابْنِ أَبِي الدُّنْيَا ج ٧ ص ٢٠٤ حدیث ٣٢٥)

સાત મ-દની ફૂલોં કા “ફાફકી ગુલદસ્તા”

અમીરુલ મુઅમિનીન, ઈમામુલ આદિલીન, મુતમિમુલ અર-બઈન હઝરતે સય્યિદુના ઉમર ફાફકે આ’ઝમ رَضِيَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ ફરમાતે હૈં : ❀ ફુઝૂલ ગોઈ સે બચને વાલે કો હિકમત વ દાનાઈ અતા કી જાતી હૈ ❀ ફુઝૂલ નિગાહી યા’ની બિલા ઝરરત ઇધર ઉધર દેખને સે બચને વાલે કો ખુશૂએ કલ્બ (સુકૂને કલ્બી) ❀ ફુઝૂલ તઆમ (યા’ની ડટ કર ખાના યા બિગૈર કિસી ભૂક કે સિર્ફ લઝ્ઝત કે લિયે તરહ તરહ કી ચીઝેં ખાના) છોડને વાલે કો ઇબાદત મેં લઝ્ઝત દી જાતી હૈ ❀ ફુઝૂલ હંસને સે બચને વાલે કો રો’બ વ દબદબા ઇનાયત હોતા હૈ ❀ મઝાક મસ્ખરી સે બચને વાલે કો નૂરે ઈમાન નસીબ હોતા હૈ ❀ દુન્યા કી મહબ્બત સે બચને વાલે કો આખિરત કી મહબ્બત દી જાતી હૈ ❀ દૂસરોં કે ઐબ ઢૂંડને સે બચને વાલે કો અપને ઐબોં કી ઇસ્લાહ કી તૌફીક મિલતી હૈ.

(ماخوذًا ز المنبهات ص ٨٩)

ફરમાને મુસ્તફા ﷺ : જો શખ્સ મુઝ પર દુરુદ પાક પઢના ભૂલ ગયા વોહ જન્નત કા રોસ્તા ભૂલ ગયા. (ખુરૂન)

ઐ કાશ ! ઐસા હો જાએ.....

હર ઇસ્લામી ભાઈ ઔર ઇસ્લામી બહન હર મ-દની માહ કે પહલે પીર શરીફ કો ઇસ રિસાલે કે મુતા-લએ કા મા'મૂલ બના લે, **إِنَّ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ** અપને કલ્બ મેં હૈરત અંગેઝ તબ્દીલી મહસૂસ ફરમાએંગે. મ-દની ઇન્આમ નમ્બર 45 ઔર 46 કે મુતાબિક અમલ ઝબાન કી હિફાઝત કા બેહતરીન ઝરીઆ હૈ લિહાઝા ફુઝૂલ ગોઈ સે બચને કી આદત ડાલને કે લિયે ઝરૂરી ગુફત-ગૂ ભી કમ લફઝોં મેં નિમટાએ નીઝ કુછ ન કુછ બાત ઇશારે સે ઔર લિખ કર કરને કી કોશિશ કીજિયે ઔર ફુઝૂલ બાત મુંહ સે નિકલ જાને કી સૂરત મેં ફૌરન એક યા તીન બાર દુરુદ શરીફ પઢને કા મા'મૂલ બના લીજિયે.

એક સહાબી કે જન્નતી હોને કા રાઝ

હમારે મીઠે મીઠે આકા મક્કી મ-દની મુસ્તફા ﷺ અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** કી અતા સે લોગોં કો દેખ કર હી પહયાન લેતે થે કે યેહ જન્નતી હૈ યા જહન્નમી બલ્કે આને વાલે કી પહલે હી સે ખબર હો જાતી કે વોહ જન્નતી હૈ યા દોઝખી, યુનાન્યે અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** કે મહબૂબ, દાનાએ ગુયૂબ **صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** ને ઇર્શાદ ફરમાયા : “જો શખ્સ સબ સે પહલે ઇસ દરવાઝે સે દાખિલ હોગા વોહ જન્નતી હોગા.” ઇતને મેં હઝરતે સય્યિદુના અબ્દુલ્લાહ બિન સલામ **رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ** દરવાઝે સે દાખિલ હુએ, લોગોં ને ઉન કો મુબારક બાદ દેતે હુએ દરયાફત ક્રિયા કે આખિર કિસ અમલ કે સબબ આપ કો યેહ સઆદત મિલી ? સય્યિદુના અબ્દુલ્લાહ બિન સલામ **رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ** ને ફરમાયા : મેરા અમલ બહુત હી થોડા હૈ, ઔર જિસ કી મેં અલ્લાહ **عَزَّوَجَلَّ** સે ઉમ્મીદ રખતા હૂં વોહ મેરે

કરમાને મુસ્તફા : عَلَى اللَّهِ تَعَالَى غَيْرُهُ وَسَلَّمَ : जिस के पास मेरा जिक्र हुआ और उस ने मुझ पर दुइदे पाक न पढा तहकीक वोह
बदअप्ता हो गया. (उन्हें)

સીને કી સલામતી ઔર બે મક્સદ બાતોં કો છોડના હૈ.

(الْحَسَنُ لِأَيِّ النَّبِيَّاتِ ٧ ص ٨٦ رقم ١١١)

ઈસ હદીસે પાક કે અલ્લાહ “سَلَامَةُ الصَّدْر” યા’ની “સીને કી સલામતી” સે મુરાદ દિલ કા લગ્વિયાત (યા’ની બેહૂદા) ઔર હસદ વગૈરા અમરાઝે બાતિનિયા સે પાક હોના ઔર દિલ મેં ઈમાન કા મઝબૂત વ મુસ્દ્કમ હોના હૈ.

રફતાર કા ગુફતાર કા કિરદાર કા દે દે

હર ઉઝ્વ કા દે મુઝ કો ખુદા કુફલે મદીના

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 66)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

કુઝૂલ બાતોં કી મિસાલેં

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! “કુઝૂલ બાતેં” અગર્યે ગુનાહ નહીં તાહમ ઈસ મેં કોઈ ભલાઈ ભી નહીં. سُبْحَانَ اللَّهِ ! હઝરતે સય્યિદુના અબ્દુલ્લાહ બિન સલામ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ કો ઝબાને રિસાલત સે દુન્યા હી મેં જન્નત કી બિશારત ઈનાયત હો ગઈ ! આપ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ મેં એક ખૂબી યેહ ભી થી કે કભી કુઝૂલ બાતોં મેં નહીં પડતે થે, જિસ કામ સે વાસિતા ન હોતા ઉસ કે બારે મેં પૂછતે તક નહીં થે, લેકિન અફસોસ ! હમારા જિન મુઆ-મલાત સે દૂર કા ભી તઅલ્લુક નહીં હોતા ફિર ભી ઉસ કે મુ-તઅલ્લિક બે જા સુવાલાત કરતે હી રહતે હૈં. મ-સલન ❀ યેહ કિતને મેં લિયા ? વોહ કિતને મેં મિલા ? ફુલાં જગહ પ્લોટ કા ક્યા ભાવ ચલ રહા હૈ ? ❀ કિસી કે મકાન મેં ગએ યા કિસી ને નયા મકાન લિયા તો સુવાલ હોતા હૈ : કિતને કા લિયા ? કિતને કમરે હૈં ? કિરાયા કિતના હૈ ?

કરમાને મુસ્તકા علی اللہ تعالیٰ غفرلہ وسلم : जिस ने मुझ पर दस मरतबा सुब्ह और दस मरतबा शाम दुइदें पाक पढा
 उसे क्रियामत के दिन मेरी शहादत मिलेगी. (दादाजी)

મકાન માલિક કેસા હૈ ? (યેહ સુવાલ અક્સર **الله** ગીબત વ તોહમત
 કા દરવાઝા ખોલને કા સબબ બન જાતા હૈ ક્યૂંકે ઈસ કા જવાબ ઉમૂમન
 બિલા ઈજાઝતે શર-ઈ કુછ ઈસ તરહ ગુનાહોં ભરા મિલતા હૈ : હમારા
 મકાન માલિક બહુત સપ્ત મિઝાજ/ બે રહ્મ/ ટેઢા/ ખોચડા/ ખર દિમાગ/
 વાયડા/ કન્જૂસ હૈ) વગૈરા વગૈરા ❀ ઈસી તરહ જબ કોઈ નઈ દુકાન,
 કાર, યા સ્કૂટર વગૈરા ખરીદે તો બિલા વજહ ખરીદને વાલે સે ઉસ
 કા ભાવ, પાએદારી, નક્ક, ઉધાર, કિસ્તોં વગૈરા સે મુ-તઅલ્લિક
 સુવાલાત કિયે જાતે હૈં ❀ બેચારા મરીઝ જિસ સે બોલા તક નહીં
 જાતા હૈ ઉસ સે ભી બા'ઝ ઈયાદત કરને વાલે નાદાન ઈન્સાન જૈસે
 “ડોક્ટરોં કે ભી ડોક્ટર” ન હોં યૂં પૂરા પૂરા હિસાબ લેતે ઔર સબ
 તફ્સીલાત મા'લૂમ કરતે હૈં યહાં તક કે એક્સરે ઔર લેબોરેટરી કી
 કારકર્દગી ભી વુસૂલ કરતે હૈં ઔર અગર ઓપરેશન હુવા હો તો
 બિલા વજહ સુવાલાત કે ઝરીએ ટાંકોં કી તા'દાદ તક પૂછ લેતે હૈં,
 હત્તા કે “શર્મ કી જગહ” કા મસ્અલા હો તબ ભી બા'ઝ બે શર્મ ઉસ
 કા તફ્સીલી એહતિસાબ કરતે હુએ નહીં શરમાતે. ઈસ તરહ કી
 હુઝૂલિયાત મેં ઔરતેં ભી મર્દોં સે કિસી તરહ પીછે નહીં રહતીં ❀
 ગરમી યા સર્દી કે મૌસિમ મેં ઈસ કી કમી ઝિયાદતી કે મૌકઅ પર
 બિલા હાજત બાતેં હોતી હૈં મ-સલન ગરમી કે મૌસિમ મેં બા'ઝ અબુલ
 હુઝૂલ “ઉફ ! ઉફ” કરતે હુએ કહેંગે : એક તો આજ કલ સપ્ત ગરમી
 હૈ ઔર ઊપર સે બિજલી ભી બાર બાર ચલી જાતી હૈ ❀ ઈસી તરહ
 સર્દિયોં મેં અદાકારી કે સાથ દાંત બજાતે હુએ કહેંગે : આજ તો બહુત
 કડાકે કી સર્દી હૈ ❀ અગર બારિશ કા મૌસિમ હૈ તો બિલા ઝરૂરત ઈસ
 પર ભી તબ્સિરા કિયા જાતા હૈ મ-સલન આજ કલ તો બારિશેં બહુત

કરમાને મુસ્તફા ﷺ : صلى الله تعالى عليه وآله وسلم : जिस के पास मेरा जिक्र हुवा और उस ने मुझ पर दुश्मद शरीफ न पढा उस ने
जका की. (जिज़्ज़)

હો રહી હૈં, હર તરફ પાની ખડા હો ગયા હૈ, ઈન્તિઝામિયા કીચડ સાફ કરવાને કા કોઈ ખયાલ નહીં કરતી વગૈરા વગૈરા ❀ ઈસી તરહ મુલ્કી ઔર સિયાસી હાલાત પર બિલા નિચ્ચતે ઈસ્લાહ બે જા તબ્સિરે, મુખ્તલિફ સિયાસી પાર્ટિયોં પર બિલા વજહ તન્કીદેં ❀ કિસી શહર યા મુલ્ક કા સફર કિયા હૈ તો વહાં કે પહાડોં ઔર સબ્જા ઝારોં કી ગૈર ઝરૂરી મન્ઝર કશી, મકાનોં ઔર સડકોં કી તફ્સીલાત કા બિલા ઝરૂરત બયાન વગૈરા વગૈરા યેહ સબ ફુઝૂલ ગોઈ નહીં તો ઔર ક્યા હૈ ? અલબત્તા યેહ યાદ રહે કે મઝકૂરા બાલા ઉમૂર કે બારે મેં અગર હમ કિસી કો બાતેં કરતા હુવા પાએં તો અપને આપ કો બદ ગુમાની સે બચાએં ક્યૂંકે બા'ઝ અવકાત ઝાહિરી દુન્યવી બાતેં ભી અચ્છી નિચ્ચત કે બાઈસ કારે સવાબ હો જાતી હૈં યા કમ અઝ કમ ફુઝૂલિયાત મેં નહીં રહતીં.

ફુઝૂલ ગો કા ઝૂટે મુબા-લગે કે ગુનાહ સે બચના દુશ્વાર હોતા હૈ

યેહ ઝેહન મેં રહે કે ફુઝૂલ બોલના ગુનાહ નહીં મગર ફુઝૂલ ગોઈ સિર્ફ ઉસ વક્ત હૈ જબકે બિલા કમ વ કાસ્ત ઔર સહીહ સહીહ બયાન કરે, અગર ઝૂટે મુબા-લગે કિયે તો ગુનાહોં કી ખાઈ મેં જા ગિરા ! તશ્વીશ કી બાત યેહ હૈ કે ઈસ તરહ કી ગુફ્ત-ગૂ કો નાપ તોલ કર દુરુસ્ત બયાન કરના કે “ફુઝૂલ ગોઈ” કી હદ સે આગે ન બઢે યેહ બહુત મુશ્કિલ અમ્ર હોતા હૈ, અક્સર ઝૂટે મુબા-લગે હો હી જાતે હૈં, ફુઝૂલ ગો બારહા ગીબતોં, તોહ્મતોં, ઐબ દરિયોં ઔર દિલ આઝારિયોં વગૈરા કે દલદલ મેં ભી જા પડતા હૈ. લિહાઝા આફિયત યુપ રહને હી મેં હૈ કે એક યુપ સો¹⁰⁰ સુખ.

કાશ ! બોલને સે કબ્લ ઝરા ઠહર કર તોલને કી સઆદત મિલ જાએ વાકેઈ અગર કોઈ ઈન્સાન બોલને સે કબ્લ “તોલને” યા'ની ગૌર

કરને કી આદત ડાલે તો ઉસે અપની બે શુમાર ફુઝૂલ બાતેં ખુદ હી મહસૂસ હોની શુરૂઅ હો જાએ ! સિફ “ફુઝૂલ બાતેં” હોં તો અગર્યે ગુનાહ નહીં મગર કઈ તરહ કે નુકસાનાત ઈન મેં મૌજૂદ હેં મ-સલન ઈન બાતોં મેં ઝબાન ચલાને કી ઝહમત હોતી ઔર કીમતી વક્ત બરબાદ હોતા હે અગર ઉતની દેર ઝિકુલ્લાહ યા દીની મુતા-લઆ કર લિયા જાએ, યા કોઈ સુન્નત બયાન કર દી જાએ તો સવાબ કા અમ્માર લગ જાએ.

ઈસી તરહ આંકડા કહીં દહ્શત ગર્દી કી વારિદાત હો ગઈ તો બસ લોગોં કો ફૂઝલ બલકે બા'ઝ સૂરતોં મેં ગુનાહોં ભરી બહસ કે લિયે એક મૌઝૂઅ હી હાથ આ ગયા ! હર જગહ ઉસી કા તઝકિરા બે સર વ પા કિયાસ આરાઈયાં, બે તુકે તબ્સિરે, અટકલ સે કિસી ભી પાર્ટી યા લીડર વગૈરા પર તોહમત લગા દેના વગૈરા. અક્સર યેહ ગુફ્ત-ગૂ “ફૂઝલ” હી નહીં, લોગોં મેં ખૌફો હિરાસ ફૈલને કા બાઈસ, અફ્વાહેં ગર્મ હોને કા સબબ ઔર હંગામે બરપા હોને કી “વજહ” ભી બનતી હૈં, ધમાકોં ઔર દહ્શત ગર્દિયોં કી વારિદાતેં સુનને સુનાને મેં નફ્સ કો બે ઈન્તિહા દિલચસ્પી હોતી હૈ, બસા અવકાત લબ પર દુઆઈયા અલ્ફાઝ હોતે હૈં મગર કલ્બ કી ગહરાઈયોં મેં સન્સની ખૈઝ ખબરેં સુનને સુનાને કે ઝરીએ હઝ (યા'ની મઝે) ઉઠાને ઔર લુત્ફ અન્દોઝ હોને કા જઝબા છુપા હોતા હૈ, કાશ ! નફ્સ કી ઈસ શરારત કો પહચાનતે હુએ હમ દહ્શત ગર્દિયોં ઔર ધમાકોં કે તઝકિરોં મેં દિલચસ્પી લેને સે બાઝ આ જાએ. હાં મઝલૂમાના શહાદત પાને વાલોં, ઝખ્મિયોં ઔર મુ-તઅસ્સિરા મુસલ્માનોં કી હમ-દર્દિયોં, ખિદમતોં ઔર અમ્ન વ સલામતી કી દુઆઓં સે ગૂરેઝ

કરમાને મુસ્તકા : عَلَى اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : મુઝ પર દુરુદે પાક કી કસરત કરો બેશક યેહ તુમહારે લિયે તહારત હૈ. (જી.૧)

ન કિયા જાએ કે યેહ સવાબ કે કામ હૈં. બસ જબ ભી ઈસ તરહ કી ગુફત-ગૂ કરને સુનને કી સૂરત પૈદા હો તો અપને દિલ પર ગૌર કર લેના ચાહિયે કે નિયત કયા હૈ ? અગર અચ્છી નિયત પાએ તો ઉમ્દા ઔર બહુત ઉમ્દા હૈ મગર અકસર ઈસ કિસ્મ કી ગુફત-ગૂ કા હાસિલ “સન્સની” સે લુત્ફ અન્દોઝી હી પાયા જાતા હૈ.

સિદીકે અકબર મુંહ મેં પથ્થર રખ લેતે

યાદ રખિયે ! ઝબાન ભી અલ્લાહ ﷻ કી અઝીમ ને’મત હૈ, ઈસ કે બારે મેં ભી કિયામત કે રોઝ સુવાલ હોના હૈ, લિહાઝા ઈસ કા હરગિઝ બે જા ઈસ્તિ’માલ ન કિયા જાએ. સચ્ચિદુના સિદીકે અકબર رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ કત્ઈ જન્નતી હોને કે બા લુજૂદ ઝબાન કી આફતોં સે બેહદ મોહતાત રહા કરતે થે યુનાન્થે “એહયાઉલ ઉલૂમ” મેં હૈ : હઝરતે સચ્ચિદુના અબૂ બક સિદીક رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ અપને મુબારક મુંહ મેં પથ્થર રખ લિયા કરતે થે તા કે બાત કરને કા મૌકઅ હી ન રહે.

(احیاء العلوم ૩ ص ૧૩૪)

રખ લેતે થે પથ્થર સુન અબૂ બક દહન મેં

ઐ ભાઈ ! ઝબાં પર તૂ લગા કુફલે મદીના

(વસાઇલે બખ્શિશ, સ. 66)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

40 બરસ તક ખામોશી કી મશક

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! અગર આપ વાકેઈ ખામોશી કી આદત બનાના ચાહતે હૈં તો ઈસ પર સન્જી-દગી સે ગૌર કરના હોગા, ઔર ખૂબ મશક કરની પડેગી વરના સર-સરી કોશિશ સે

ફરમાને મુસ્તફા ﷺ : تُمْ جَلَا لِي هُوَ مُجَلَّزٌ عَلَىٰ هَذِهِ الْبَيْتِ هُوَ مُجَلَّزٌ عَلَىٰ هَذِهِ الْبَيْتِ (طبرانی)

ઝબાન પર કુફલે મઢીના લગના દુશ્વાર હૈ. ઝબાન કે બે જા ઇસ્તિ'માલ કી તબાહ કારિયોં સે ખુદ કો ડરાતે હુએ ખામોશી કી આદત બનાને કી ભરપૂર સઅય ફરમાઈયે اِنَّ شَاءَ اللّٰهُ عَزَّوَجَلَّ કામ્યાબી આપ કે કદમ ચૂમેગી. મગર કોશિશ ઇસ્તિકામત કે સાથ હોની ચાહિયે. આઈયે ! એક કોશિશ કરને વાલે કી ઇસ્તિકામત કી હિકાયત સુનતે હૈં, હઝરતે સય્યિદુના અરતાહ બિન મુન્જિર رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰی عَلَيْهِ ફરમાતે હૈં : એક શાખ્સ ચાલીસ સાલ તક ખામોશ રહને કી ઇસ તરહ “મશ્ક” કરતા રહા કે અપને મુંહ મેં પથ્થર રખતા, યહાં તક કે ખાને યા પીને યા સોને કે ઇલાવા વોહ પથ્થર મુંહ સો ન નિકાલતા. (الصَّامِتُ لِأَيْنِ أَبِي الدُّنْيَا ج ٧ ص ٢٠٦ رقم ٤٣٨) યાદ રહે ! પથ્થર ઇતના છોટા ન હો કે હલ્ક સે નીચે ઉતર કર કિસી બડી મુશ્કિલ મેં ડાલ દે નીઝ રોઝે કી હાલત મેં મુંહ મેં પથ્થર ન રખા જાએ કે ઇસ કી મિટ્ટી વગૈરા હલ્ક મેં જા સકતી હૈ.

ગુફ્ત-ગૂ લિખ કર મુહા-સબા કરને વાલે તાબેઈ બુમુગ

હઝરતે સય્યિદુના રબીઅ બિન ખુસૈમ عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْكَرِيم ને બીસ સાલ તક દુન્યાવી બાત ઝબાન સે નહીં કી, જબ સુબ્હ હોતી તો કલમ દવાત ઔર કાગઝ લે લેતે ઔર દિન ભર જો બોલતે ઉસે લિખ લેતે ઔર શામ કો (ઉસ લિખે હુએ કે મુતાબિક) અપના મુહા-સબા ફરમાતે.

(أَحْيَاءُ الْقُلُوم ج ٣ ص ١٣٧)

બાતચીત કે મુહા-સબે કા તરીકા

અપના “મુહા-સબા” કરને સે મુરાદ યહાં યેહ હૈ કે અપની હર હર બાત પર ગૌર કર કે અપને આપ સે બાઝપુર્સ કરના મ-સલન ફુલાં બાત ક્યૂં કી ? ઉસ મકામ પર બોલને કી ક્યા હાજત થી ?

ફરમાને મુસ્તફા ﷺ : जिस के पास मेरा जिक्र हो और वोह मुझ पर दुर्इद शरीफ़ न पड़े तो वोह लोगो में से क्यूँ तरीन शम्स है. (रुह)

કુલાં ગુફ્ત-ગૂ ઇતને અલ્ફાઝ મેં ભી નિમટાઈ જા સકતી થી મગર ઇસ મેં કુલાં કુલાં લફઝ ઝાઈદ ક્યૂં બોલે ? કુલાં સે જો જુમ્લા તુમ ને કહા વોહ શર-ઈ ઇજાઝત સે ન થા બલ્કે દિલ આઝાર તન્જ થા, ઉસ કા દિલ દુખા હોગા અબ ચલો તૌબા ભી કરો ઔર ઉસ ઇસ્લામી ભાઈ સે મુઆફી ભી માંગો, ઉસ બૈઠક મેં ક્યૂં ગએ જબ કે મા'લૂમ હૈ કે વહાં ફુઝૂલ બાતેં ભી હોતી હૈં ઔર કુલાં કુલાં બાત મેં તુમ ને હાં મેં હાં ક્યૂં મિલાઈ થી ? વહાં તુમ્હેં ગીબત ભી સુનની પડ ગઈ થી બલ્કે તુમ ને ગીબત સુનને મેં દિલચસ્પી ભી લી થી ચલો પક્કી તૌબા ઔર ઐસી બૈઠકોં સે દૂર રહને કા ભી અહ્દ કરો. ઇસ તરહ સમઝદાર આદમી અપની ગુફ્ત-ગૂ બલ્કે રોઝ મર્રા કે જુમ્લા મુઆ-મલાત કા મુહા-સબા કર સકતા હૈ. યૂં ગુનાહ, બે એહતિયાતિયાં, અપની બહુત સારી કમઝોરિયાં ઔર ખામિયાં સામને આ સકર્તી ઔર ઇસ્લાહ કા સામાન હો સકતા હૈ. દા'વતે ઇસ્લામી કે મ-દની માહોલ મેં મુહા-સબે કો ફિકે મદીના કહતે હૈં ઔર દા'વતે ઇસ્લામી મેં રોઝાના કમ અઝ કમ 12 મિનટ ફિકે મદીના કરને ઔર ઇસ દૌરાન મ-દની ઇન્આમાત કા રિસાલા પુર કરને કા ઝેહન દિયા જાતા હૈ.

जिको दुर्इद डर घडी विहँ जबां रहै

मेरी कुज़ूल गोई की आदत निकाल दो

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 164)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

ઉમર બિન અબ્દુલ અઝીઝ ફૂટ ફૂટ કર રોએ

હઝરતે સય્યિદુના અબૂ અબ્દુલ્લાહ ﷺ ફરમાતે હૈં કે

ફરમાને મુસ્તફા ﷺ : عَلَى اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ وَالْهَاسِلُ : उस शप्स की नाक भाक आवूद हो जिस के पास मेरा जिक्र हो और वोह मुज पर दुइडे पाक न पडे. (१७)

મેં ને સુના કે એક આલિમ સાહિબ હઝરતે સચ્ચિદુના ઉમર બિન અબ્દુલ અઝીઝ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ કે સામને કહને લગે : “ખામોશ આલિમ” ભી બોલને વાલે આલિમ હી કી તરહ હોતા હૈ. ફરમાયા : મેં સમજતા હું કે બોલને વાલા કિયામત કે દિન ચુપ રહને વાલે આલિમ સે અફઝલ હોગા ઇસ લિયે કે બોલને વાલે કા નફૂઅ લોગોં કો પહોંચતા હૈ જબકે ચુપ રહને વાલે કો સિફ ઝાતી ફાએદા મિલતા હૈ. વોહ આલિમ સાહિબ બોલે : “યા અમીરલ મુઅમિનીન ! ક્યા આપ બોલને કે ફિતનોં સે ના વાકિફ હેં ?” હઝરતે સચ્ચિદુના ઉમર બિન અબ્દુલ અઝીઝ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ યેહ સુન કર શદીદ (યા’ની ફૂટ ફૂટ કર) રોએ. (۱۴۸ رقم ۳۴۰ ص ۷) اَلصُّنَّتْ لِابْنِ أَبِي الْثَنَابِ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ اَلْمَدِينَةِ اَلْأَمِينِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

અલ્લાહ ઈઝ્ઝલ્લાહ કી ઉન પર રહમત હો ઔર ઉન કે સદકે હમારી બે હિસાબ મફિરત હો.

હિકાયત કી વઝાહત

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! હમારે બુઝુર્ગોં કી એહતિયાતે ઔર જઝબએ ખૌફે ખુદા મરહબા ! અલબત્તા ઇસ બાત મેં કોઈ શક નહીં કે મોહતાત ઉ-લમાએ દીન કા વા’ઝ વ નસીહત ફરમાના, શર-ઈ અહકામ બતાના, મુબલ્લિગીન કા સુન્નતોં ભરા બયાન કરના, નેકી કી દા’વત દેના, ખામોશી કે મુકાબલે મેં અફઝલ તરીન અમલ હૈ. મગર ઉન આલિમ સાહિબ કા સચ્ચિદુના ઉમર બિન અબ્દુલ અઝીઝ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ કી બારગાહ મેં બતૌરે તમ્મીહ યેહ અર્ઝ કરના કે “ક્યા આપ બોલને કે ફિતનોં સે ના વાકિફ હેં ?” અપની જગહ દુરુસ્ત થા ઔર અમીરુલ મુઅમિનીન رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ કા ખૌફે ખુદા સે ઝારો કિતાર રોના ભી ઉન આલિમે રબ્બાની કે ઇસ ફિકરે કી તહ તક પહોંચને કી વજહ સે થા. વાકેઈ અચ્છા

કરમાને મુસ્તફા ﷺ : عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْ : जिस ने मुझ पर रोझे जुमुआ दो सो बार दुइटे पाक पढा उस के दो सो साल के गुनाह मुआफ़ होंगे. (अमल)

બોલના અગર્યે મખ્લૂક કે લિયે નફ્અ બખ્શ હૈ લેકિન ખુદ બોલને વાલે કે લિયે ઈસ મેં કઈ ફસાદાત કે ખતરાત ભી મૌજૂદ હેં મ-સલન અગર અચ્છા મુબલ્લિગ હૈ તો અપની ફસાદત વ બલાગત ઔર ગુફ્ત-ગૂ કી રવાની પર દૂસરોં કી તરફ સે મિલને વાલી દાદો તહસીન કે સબબ યા સિર્ફ અપની સલાહિયત પર ઘમન્ડ કે બાઈસ યા અપને આપ કો “કુછ” સમઝને ઔર દૂસરોં કો હકીર જાનને યા સિર્ફ નફ્સાનિયત કી વજહ સે દૂસરોં પર ધાક બિઠાને ઔર અપની વાહ વાહ કરવાને કી ખાતિર ખૂબ મુહા-વરાત વ ઉમ્દા ફિકરાત વગૈરા કી તરકીબેં કરતે રહને નીઝ ઈસ કે લિયે અદક યા’ની મુશ્કિલ યા ખૂબ સૂરત અલ્ફાઝ બોલને વગૈરા વગૈરા કે ફિતનોં મેં પડ સકતા હૈ. અગર અ-રબી બોલયાલ પર ઉબૂર હુવા તો ખાત વ બયાનાત મેં અપની અ-રબી દાની કા સિક્કા જમાને કી ખાતિર ખૂબ અ-રબી મકૂલોં વગૈરા કે ઇસ્તિ’માલ કે ફિતને મેં મુબ્તલા હો સકતા હૈ, ઈસી તરહ જિસ કી આવાઝ અચ્છી હો વોહ ભી ખતરોં મેં ઘિરા રહતા હૈ, ચૂંકે લોગ અકસર ઐસોં કી તા’રીફ કરતે હેં જિસ પર “ફૂલ” કર ઉસ કે મગરૂર હો જાને, અચ્છી આવાઝ કો અતિય્યએ ખુદા વન્દી (યા’ની અલ્લાહ ﷻ કી અતા) સમઝને કે બજાએ અપના કમાલ સમઝ બૈઠને વગૈરા ગ-લતિય્યોં કા ખદશા રહતા હૈ. તો ઉન આલિમે રબ્બાની કી “બોલને” કે મુ-તઅલ્લિક તમ્બીહ બજા હૈ ઔર વાકેઈ જો મુબલ્લિગ મઝકૂરા મઝમૂમ સિફાત રખતા હો ઉસ કા બોલના ઉસ કે અપને હક મેં બહુત બડા ફિતના ઔર બરબાદિયે આખિરત કા સામાન હૈ અગર્યે મખ્લૂક કો ઉસ સે નફ્અ પહોંચતા હો.

ખાત કો ફુઝૂલિય્યાત સે પાક કરને કા બેહતરીન નુસ્ખા

અપની ગુફ્ત-ગૂ મેં કમી લાને કે જો વાકેઈ ખ્વાહિશ મન્દ હેં ઉન

ફરમાને મુસ્તફા ﷺ : مَلَى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّمَ : મુઝ પર દુરુદ શરીફ પઢો અલ્લાહ તુમ પર રહમત ભેજેગા. (અનૈસ)

કે લિયે અપની બાત કી તન્કીહ (યા'ની છાનબીન) કરને ઔર અપની ગુફત-ગૂ કો બે જા યા ઝરત સે ઝાઈદ લફઝોં ઔર મુખ્તલિફ ખામિયોં સે પાક કરને નીઝ નુક્સાન દેહ બલ્કે ફુઝૂલિય્યાત કી આમૈઝિશ સે બચાને કે લિયે “એહયાઉલ ઉલૂમ” સે એક બેહતરીન નુસ્ખા પેશ કિયા જાતા હૈ યુનાન્યે હુજજતુલ ઈસ્લામ હઝરતે સય્યિદુના ઈમામ મુહમ્મદ બિન મુહમ્મદ બિન મુહમ્મદ ગઝાલી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْوَالِيَا કે ફરમાને વાલા શાન કા ખુલાસા હૈ : ગુફત-ગૂ કી ચાર કિસ્મોં હેં : **﴿1﴾** મુકમ્મલ નુક્સાન દેહ બાત **﴿2﴾** મુકમ્મલ ફાએદે મન્દ બાત **﴿3﴾** એસી બાત જો નુક્સાન દેહ ભી હો ઔર ફાએદે મન્દ ભી. ઔર **﴿4﴾** એસી બાત જિસ મેં ન ફાએદા હો ન નુક્સાન. પસ પહલી કિસ્મ કી બાત જો કે મુકમ્મલ નુક્સાન દેહ હૈ ઉસ સે હમેશા પરહેઝ ઝરૂરી હૈ. ઔર ઈસી તરહ તીસરી કિસ્મ વાલી બાત કે જિસ મેં નુક્સાન ઔર ફાએદા દોનોં હેં, ઈસ સે ભી બચના લાઝિમ હૈ. ઔર જો ચૌથી કિસ્મ હૈ વોહ ફુઝૂલિય્યાત મેં શામિલ હૈ કે ઉસ કા ન કોઈ ફાએદા હૈ ઔર ન હી કોઈ નુક્સાન લિહાઝા એસી બાત મેં વક્ત ઝાએઝ કરના ભી એક તરહ કા નુક્સાન હી હૈ. ઈસ કે બા'દ સિર્ફ દૂસરી હી કિસ્મ કી બાત રહ જાતી હૈ યા'ની બાતોં મેં સે તીન ચૌથાઈ (યા'ની 75%) તો કાબિલે ઈસ્તિ'માલ નહીં ઔર સિર્ફ એક ચૌથાઈ (યા'ની 25%) બાત જો કે ફાએદે મન્દ હૈ બસ વોહી કાબિલે ઈસ્તિ'માલ હૈ મગર ઈસ કાબિલે ઈસ્તિ'માલ બાત કે અન્દર બારીક કિસ્મ કી રિયાકારી, બનાવટ, ગીબત, ઝૂટે મુબા-લગે “મૈં મૈં કરને કી આફત” યા'ની અપની ફઝીલત વ પાકીઝગી બયાન કર બૈઠને વગૈરા વગૈરા અન્દેશે હેં નીઝ ફાએદા મન્દ ગુફત-ગૂ કરતે કરતે ફુઝૂલ બાતોં મેં જા પડને ફિર ઉસ કે ઝરીએ મઝીદ આગે બઢતે

કરમાને મુસ્તફા صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم : મુઝ પર કસરત સે દુરુદે પાક પઢો બેશક તુમહારા મુઝ પર દુરુદે પાક પઢના
તુમહારે ગુનાહોં કે લિયે મગફિરત હૈ. (૫૯)

હુએ ઇસ મેં ગુનાહ કા ઇરતિકાબ હો જાને વગૈરા વગૈરા ખદશાત
શામિલ હેં ઔર યેહ શુમૂલિયત એસી બારીક હૈ જિસ કા ઇલ્મ નહીં
હોતા, લિહાઝા ઇસ કાબિલે ઇસ્તિમાલ બાત કે ઝરીએ ભી ઇન્સાન
ખતરાત મેં ઘિરા રહતા હૈ. (مُلَخَّصُ ازْأَحْيَةِ الْاَلَمَامِ ج ۳ ص ۱۳۸)

યુપ રહને મેં સો સુખ હેં તૂ યેહ તજરિબા કર લે

એ ભાઈ ! ઝબાં પર તૂ લગા કુફલે મદીના

(વસાઇલે બખ્શિશ, સ. 66)

બે વુફૂફ બે સોચે બોલતા હે

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! અકલ મન્દ પહલે બાત કો
તોલતા હૈ ફિર મુંહ સે બોલતા હૈ ઔર બે વુફૂફ જો કુછ જી મેં આએ
બોલતા ચલા જાતા હૈ, યાહે ઇસ કી વજહ સે કિતના હી ઝલીલ કયું
ન હોના પડે. યુનાન્યે હઝરતે સય્યિદુના હસન બસરી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْقَوِ
ફરમાતે હેં : લોગોં મેં મશહૂર થા કે અકલ મન્દ કી ઝબાન ઉસ કે દિલ
કે પીછે હોતી હૈ વોહ બાત કરને સે પહલે અપને દિલ સે રુજૂઅ
કરતા હૈ યા'ની ગૌર કરતા હૈ કે કહું યા ન કહું ? અગર મુફીદ હોતી
હૈ તો કહતા હૈ વરના યુપ રહતા હૈ. જબકે બે વુફૂફ કી ઝબાન ઉસ કે
દિલ કે આગે હોતી હૈ કે ઇધર યા'ની દિલ કી તરફ રુજૂઅ કરને કી
નૌબત હી નહીં આતી બસ જો કુછ ઝબાન પર આયા કહ દેતા હૈ.

(مُلَخَّصُ آرْتَنبِيَةِ الْغَاظِلِينَ ص ۱۱۰)

બોલને સે પહલે તોલને કા તરીકા

પ્યારે ઇસ્લામી ભાઈયો ! યાદ રખિયે ! હમારે મીઠે મીઠે
આકા મક્કી મ-દની મુસ્તફા صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને કભી ભી

કરમાને મુસ્તફા ﷺ : عَلَى الْمُؤْمِنِ أَنْ يَكُونَ عَلَى شَرِّهِمْ وَهُوَ عَلَى مَا يَكُونُ عَلَيْهِمْ وَهُوَ عَلَى مَا يَكُونُ عَلَيْهِمْ
અજર લિખતા હૈં ઓર કીરાત ઉહુદ પહાડ જિતના હૈં. (Tajme)

અપની ઝબાને હક્કે તરજુમાન સે કોઈ ફાલતૂ લફઝ અદા નહીં ફરમાયા
ઔર ન હી કભી કહ્કહા લગાયા. કાશ ! યેહ ખામોશી ઔર ઝોર સે ન
હંસને કી સુન્નતેં ભી આમ હો જાએ. ઐ કાશ ! હમ “બોલને” સે
પહલે “તોલને” કે આદી બન જાએ. તોલને કા તરીકા યેહ હૈ કે ઈસ સે
પહલે કે અલ્ફાઝ ઝબાન સે અદા હોં અપને દિલ સે સુવાલ કર લિયા
જાએ કે ઈસ બોલને કા મક્સદ ક્યા હૈ ? ક્યા મૈં કિસી કો નેકી કી
દા’વત દે રહા હૂં ? ક્યા યેહ બાત જો મૈં બોલના ચાહતા હૂં ઈસ મેં મેરા
યા કિસી દૂસરે કા ભલા હૈ ? મેરી બાત કહીં ઐસે મુબા-લગે સે પુર તો
નહીં જો મુઝે જૂટ કે ગુનાહ મેં મુબતલા કર દે. જૂટે મુબા-લગે કી મિસાલ
દેતે હુએ સદરુશરીઅહ, બદરુત્તરીકહ હઝરતે અલ્લામા મૌલાના મુફ્તી
મુહમ્મદ અમજદ અલી આ’ઝમી رَحْمَةُ اللهِ الْفَوْى ફરમાતે હેં : “અગર
એક મર્તબા આયા ઔર યેહ કહ દિયા કે હઝાર મર્તબા આયા તો જૂટા
હૈ.” (બહારે શરીઅત, જિ. 3, સ. 519) યેહ ભી સોચે કે મૈં કહીં કિસી કી
જૂટી તા’રીફ તો નહીં કર રહા ? કિસી કી ગીબત તો નહીં હો રહી ?
મેરી ઈસ બાત સે કિસી કા દિલ તો નહીં દુખ જાએગા ? બોલ કર નદામત
કે સબબ રુજૂઅ કરને યા SORRY કહને કી નૌબત તો નહીં આએગી ?
થૂક કર ચાટને યા’ની જોશ મેં કહી હુઈ બાત વાપસ તો નહીં લેની પડેગી ?
કહીં અપના યા કિસી દૂસરે કા રાઝ ફાશ તો નહીં કર બૈઠૂંગા ? બોલને સે
પહલે બાત કો તોલને મેં અગર યેહ બાત ભી સામને આઈ કે ઈસ બાત મેં
ન નફ્સ હૈ ન નુક્સાન ઔર ન હી સવાબ હૈ ન ગુનાહ, તબ ભી યેહ
બાત બોલ દેને મેં એક તરહ કા નુક્સાન હી હૈ ક્યૂંકે ઝબાન કો ઈસ
તરહ કી ફુઝૂલ ઔર બે ફાએદા ગુફ્ત-ગૂ કે લિયે ઝહમત દેને કે બજાએ

ફરમાને મુસ્તફા : ﷺ : جلى الله تعالى عليه وآله وسلم : जिस ने किताब में मुझ पर दुर्इदे पाक लिखा तो जब तक मेरा नाम उस में रहेगा फिरश्ते उस के लिये ईस्तिस्कार करते रहेंगे. (अ)

અગર કહ લિયા જાએ
 યા દુરુદ શરીફ પઢ લિયા જાએ તો યકીનન ઇસ મેં ફાએદા હી ફાએદા
 હૈ ઔર યેહ અપને અનમોલ વક્ત કા બેહતરીન ઇસ્તિ'માલ હૈ, એસે
 અઝીમ ફાએદે કા ઝાએઅ હોના ભી લાઝિમન નુક્સાન હી હૈ.

ઝિકો દુરુદ હર ઘડી વિદેઝબાં રહે

મેરી ફુઝૂલ ગોઈ કી આદત નિકાલ દો

(વસાઇલે બખ્શિશ, સ. 164)

ચુપ રહને કા તરીકા

પ્યારે ઇસ્લામી ભાઈયો ! ફુઝૂલ ગોઈ ગુનાહ ન સહી મગર
 ઇસ મેં મહરૂમિયાં ઔર કાફી નુક્સાનાત મૌજૂદ હૈં લિહાઝા ઇસ સે
 બચના બેહદ ઝરૂરી હૈ. કાશ ! કાશ ! એ કાશ ! ખામોશી કી આદત
 ડાલને કે લિયે ઝબાન પર “કુફલે મદીના” લગાને કી સઆદત મિલ
 જાતી.

હિકાયત : હઝરતે સય્યિદુના મુવર્રિક ઇજલી رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ ફરમાતે
 હૈં કે એક એસા મુઆ-મલા જિસે મૈં 20 સાલ તક હાસિલ કરને કી
 કોશિશ કરતા રહા લેકિન પા ન સકા મગર ફિર ભી ઉસ કી તલબ
 નહીં છોડી. પૂછા ગયા : વોહ અહમ ચીઝ ક્યા હૈ ? ફરમાયા :
 ખામોશ રહના. (الزُّهْدُ لِلْإِمَامِ أَحْمَد ص ٣١٠ رقم ١٧٦٢) ખામોશી કે તલબ
 ગાર કો ચાહિયે કે ઝબાન સે કરને કે બજાએ રોઝાના થોડી બહુત
 બાતેં લિખ કર યા ઇશારે સે ભી કર લિયા કરે اِنْ شَاءَ اللهُ عَزَّوَجَلَّ ઇસ તરહ
 ખામોશી કી આદત શુરૂઅ હો જાએગી. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ “દા’વતે
 ઇસ્લામી” કી તરફ સે નેક બનને કે અઝીમ નુસ્ખે “મ-દની
 ઇન્આમાત” કા એક મ-દની ઇન્આમ યેહ ભી હૈ : ક્યા આજ આપ

કરમાને મુસ્તફા علیہ السلام : जिस ने मुझ पर एक बार दुइदे पाक पढा अदलाह कुछ उस पर दस
रहमतें भेजता है. (स्)

ને ઝબાન કા કુફલે મદીના લગાતે હુએ ફુઝૂલ ગોઈ સે બચને કી આદત ડાલને કે લિયે કુછ ન કુછ ઈશારે સે ઔર કમ અઝ કમ ચાર બાર લિખ કર ગુફ્ત-ગૂ કી ? ખામોશી કી આદત બનાને કી કોશિશ કે દૌરાન એસા ભી હો સકતા હૈ કે ફુઝૂલ ગોઈ સે બચને કી કોશિશ મેં ચન્દ રોઝ કામ્યાબી મિલી મગર ફિર બોલને કી આદત હસ્બે મા'મૂલ હો જાએ, અગર એસા હો ભી તો હિમ્મત મત હારિયે, બાર બાર કોશિશ કીજિયે જઝબા સચ્ચા હુવા તો **كَمْ يَكُونُ** કામ્યાબી ઝરૂર હાસિલ હોગી. ખામોશી કી આદત બનાને કી મશક કરને કે દૌરાન અપના ચેહરા મુસ્કરાતા રખના મુનાસિબ હૈ તા કે કિસી કો ચેહ ન લગે કે આપ ઉસ સે નારાઝ હેં જભી મુંહ “ફુલાયા” હુવા હૈ. ખામોશી કી કોશિશ કે દિનોં મેં ગુસ્સા બઢ સકતા હૈ લિહાઝા અગર કોઈ આપ કા ઈશારા ન સમઝ પાએ તો હરગિઝ ઉસ પર ગુસ્સે કા ઈઝહાર ન કીજિયે કે કહીં બે જા દિલ આઝારી વગૈરા કા ગુનાહ ન કર બૈઠે. ઈશારે વગૈરા સે ગુફ્ત-ગૂ સિર્ફ ઉન્હીં કે સાથ મુનાસિબ રહતી હૈ જિન કે સાથ આપ કી ઝેહની હમ આહંગી હો, અજનબી યા ના માનૂસ આદમી હો સકતા હૈ કે ઈશારે વગૈરા કી ગુફ્ત-ગૂ કે સબબ આપ સે “નારાઝ” હો જાએ, લિહાઝા ઉસ કે સાથ ઝરૂરતન ઝબાન સે બાતચીત કર લીજિયે. બલ્કે કઈ સૂરતોં મેં ઝબાન સે બોલના વાજિબ ભી હો જાતા હૈ. મ-સલન મુલાકાતી કે સલામ કા જવાબ વગૈરા. કિસી સે મુલાકાત કે વક્ત સલામ ભી ઈશારે સે નહીં ઝબાન સે કરના સુન્નત હૈ. યૂં હી દરવાઝે પર કોઈ દસ્તક દે ઔર અન્દર સે પૂછા જાએ કૌન હૈ ? તો જવાબ મેં બાહર વાલા, “મદીના ! ખોલો”, “મેં હૂં” વગૈરા ન કહે બલ્કે સુન્નત ચેહ હૈ કે અપના નામ બતાએ.

ફરમાને મુસ્તકા : حَيَّ اللَّه تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : જો શાંસ મુઝ પર દુરુદ પાક પઢના ભૂલ ગયા વોહ જન્મત કા રસ્તા ભૂલ ગયા. (مُرْتَد)

અચ્છે અન્દાઝ પર પુકાર કર સવાબ કમાઈયે

હોટોં સે “શિશી” કી આવાઝ નિકાલ કર કિસી કો બુલાના યા મુતવજજેહ કરના અચ્છા અન્દાઝ નહીં, નામ મા’લૂમ હોને કી સૂરત મેં “મદીના !” કહ કર ભી નહીં બલ્કે નામ યા કુન્યત સે પુકારે કે સુન્નત હૈ, ખુસૂસન ઇસ્તિન્જા ખાનોં ઔર ગન્દી જગહોં પર “મદીના” કહ કર પુકારને સે બચને કી સખ્ત ઝરૂરત હૈ. અગર નામ ન મા’લૂમ હો તો ઉસ મકામ કે ઉર્ફ કે મુતાબિક મુહઝઝબ અન્દાઝ મેં પુકારા જાએ, મ-સલન હમારે મુઆ-શરે મેં ઉમૂમન નૌ જવાન કો ભાઈજાન ! ભાઈ સાહિબ ! બડે ભાઈ ! ઔર ઉમ્ર રસીદા કો : ચયાજાન ! બુઝુર્ગોં ! વગૈરા કહ કર પુકારતે હૈં. બહર હાલ જબ ભી કિસી કો પુકારા જાએ તો મોમિન કા દિલ ખુશ કરને કે સવાબ કી નિયત કે સાથ અચ્છે મેં અચ્છા અન્દાઝ હો ઔર નામ ભી પૂરા લિયા જાએ નીઝ મૌકઅ કી મુના-સબત સે આખિર મેં લફઝ “ભાઈ” યા “સાહિબ” વગૈરા કા ભી ઇઝાફા હો, હજ કિયા હૈ તો “હાજી” કા લફઝ ભી શામિલ કર લિયા જાએ. જિસ કો પુકારા ગયા વોહ “લબ્બૈક” (યા’ની મેં હાઝિર હું) કહે. اَلْحَمْدُ لِلَّهِ عَزَّوَجَلَّ દા’વતે ઇસ્લામી કે મ-દની માહોલ મેં અક્સર કિસી કી પુકાર પર જવાબન “લબ્બૈક” કહા જાતા હૈ જો કે સુનને મેં બહુત ભલા મા’લૂમ હોતા હૈ ઇસ સે મુસલ્માન કે દિલ મેં ખુશી દાખિલ હો સકતી હૈ. નીઝ સહાબએ કિરામ عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان કા શહન્શાહે ખૈરુલ અનામ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કે યાદ ફરમાને (યા’ની બુલાને) પર “લબ્બૈક” કે સાથ જવાબ દેના અહાદીસ મેં મઝકૂર હૈ, ઇસ કે ઇલાવા એક વલિય્યુલ્લાહ કે ફે’લ સે ભી ઇસ કા સુબૂત મિલતા હૈ. યુનાન્યે કરોડોં હમ્બલિય્યોં કે અઝીમ પેશવા હઝરતે સચ્ચિદુના ઇમામ અહમદ

ફરમાને મુસ્તફા ﷺ : عَلَى اللَّهِ فَايَ عِبَادِهِ وَسَلَّمَ : जिस के पास मेरा जिक्र हुवा और उस ने मुझ पर दुर्इदे पाक न पढा तहकीक वोह
बदबप्त हो गया. (जुल)

બિન હમ્બલ رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى سے મસ્અલા પૂછને કે લિયે ઉન્હે જબ કોઈ
અપની તરફ મુ-તવજજેહ કરતા તો અકસર “લબ્બૈક” ફરમાતે.

(مناقب الامام احمد بن حنبل للجوزي ص ۲۹۸) મસ્નૂન દુઆઓં કી મશહૂર
કિતાબ “હિસ્ને હસીન” મેં હૈ : જબ કોઈ શખ્સ તુઝે બુલાએ તો

જવાબ મેં કહે : લબ્બૈક.

(حصن حصين ص ۱۰۴)

ખામોશી કી બ-ર-કત કી તીન મ-દની બહારેં

﴿1﴾ ખામોશી કી બ-ર-કત સે દીદારે મુસ્તફા

એક ઈસ્લામી બહન કી તહરીર કા લુબ્બે લુબાબ હૈ : દા'વતે
ઈસ્લામી કે ઈશાઅતી ઈદારે મક-ત-બતુલ મદીના કી તરફ સે જારી
કર્દા ખામોશી કી અહમ્મિયત પર મબ્ની સુન્નતોં ભરે બયાન કે
કેસિટ સુન કર મેં ને ઝબાન કે કુફલે મદીના કી તરકીબ શુરૂઅ કી
યા'ની ખામોશી કી આદત ડાલને કા સિલ્સિલા કિયા, તીન³ હી દિન
મેં મુઝે અન્દાઝા હો ગયા કે પહલે મેં કિસ કદર ફાલતૂ બાતેં કિયા
કરતી થી ! الْحَمْدُ لِلَّهِ عَزَّوَجَلَّ ખામોશી કી બ-ર-કત સે મુઝે અચ્છે અચ્છે
ખ્વાબ નઝર આને લગે, ફુઝૂલ ગોઈ સે બચને કી કોશિશ કે તીસરે દિન
મેં ને મક-ત-બતુલ મદીના કી જારી કર્દા સુન્નતોં ભરે બયાન કી એક
મઝીદ ઓડિયો કેસિટ બનામ “ઈતાઅત કિસે કહતે હેં” સુની. રાત
જબ સોઈ તો الْحَمْدُ لِلَّهِ عَزَّوَجَلَّ કેસિટ મેં બયાન કર્દા એક વાકિઆ મુઝે
ખ્વાબ મેં દિખાઈ દેને લગા ! “જંગ કા નકશા થા, સરકારે મદીના
صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ દુશ્મન કી જાસૂસી કે લિયે હઝરતે સય્યિદુના
हुज़ैફ़ा رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ કો રવાના કરતે હેં, વોહ કુફફાર કે ખૈમોં કે
પાસ પહોંચતે હેં તો ઉન્હે કુફફાર કે સરદાર હઝરતે અબૂ સુફ્યાન
(જો અબી તક મુસલ્માન નહીં હુએ થે) ખડે હુએ નઝર આતે હેં,

ફરમાને મુસ્તફા ﷺ : जिस ने मुज पर दस मरतबा सुंभ और दस मरतबा शाम दुइटे पाक पढा (उसे डियामत के दिन मेरी शफाअत मिलेगी.) (अहमद)

મૌકઅ ગનીમત જાનતે હુએ સચ્ચિદુના હુઝૈફા رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ
 કમાન પર તીર ચઢા લેતો હૈં કે ઉન્હેં સરકારે દો આલમ
 کَمَا نَا فِي سِلَاسِ الْمَلِكِ وَرَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ وَآلِهِ وَسَلَّمَ
 કોઈ છોડછાડ મત કરના) યુનાન્યે અપને મ-દની અમીર કી ઈતાઅત
 કરતે હુએ તીર ચલાને સે બાઝ રહતે હૈં, ફિર હાઝિર હો કર
 તાજદારે રિસાલત رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કી ખિદમતે બા બ-ર-કત
 મેં કારકર્દગી પેશ કરતે હૈં. اَحْمَدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ મુઝે ઈસ ખ્વાબ મેં સરકારે
 મદીના رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ઓર દો સહાબએ કિરામ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُمَا
 કી ખૂબ વાઝેહ તૌર પર ઝિયારત નસીબ હુઈ, બાકી સબ મનાઝિર
 ધુંદલે નઝર આ રહે થે.” મઝીદ લિખા હૈ : اَحْمَدُ لِلّٰهِ ! સિર્ફ તીન
 દિન કી ફુઝૂલ ગોઈ સે બચને કી કોશિશ સે મુઝ પર આકાએ દો
 આલમ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કા બહુત બડા કરમ હો ગયા, બસ
 મેરી તમન્ના હૈ કે કભી ભી મેરી ઝબાન સે કોઈ ફાલતૂ લફઝ ન
 નિકલે. આપ દુઆ કીજિયે કે મેં અપની ઈસ કોશિશ મેં કામ્યાબ
 હો જાઊં.

ખુસૂસન ઈસ્લામી બહનોં કો ઈસ ખુશ નસીબ ઈસ્લામી બહન પર કાફી રશક આ રહા હોગા. કિસી ઈસ્લામી બહન કા ખામોશી ઈજ્તિયાર કરના વાકેઈ બહુત બડી બાત હૈ ક્યૂંકે મઢોં કે મુકાબલે મેં ઉમમન ઔરતેં ઝિયાદા બોલતી હૈં.

અલ્લાહ જબ્બાં કા હો અતા કુફલે મદીના

મૈં કાશ ! ઝબાં પર લૂં લગા ફુફલે મદીના

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 66)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

કરમાને મુસ્તફા ﷺ : طي الله فاني عليه وآله وسلم : जिस के पास मेरा जिक्र हुवा और उस ने मुझ पर दुर्रद शरीफ न पढा उस ने
जका की. (مرازا)

❷) અલાકે મેં મ-દની માહોલ બનાને મેં ખામોશી કા કિરદાર

એક ઈસ્લામી ભાઈ ને સગે મદીના ﷺ કો જો મક્તૂબ ભેજા
ઉસ કા લુબ્બે લુબાબ હૈ કે “દા’વતે ઈસ્લામી” કે સુન્નતોં ભરે
ઈજતિમાઅ મેં ખામોશી કે મુ-તઅલ્લિક સુન્નતોં ભરા બયાન સુનને
સે પહલે મ-દની માહોલ સે વાબસ્તા હોને કે બા વુજૂદ મેં બહુત
ફુઝૂલ ગો થા, દુર્રદ શરીફ કી કોઈ ખાસ કસરત ન થી. જબ સે યુપ
રહને કી કોશિશ શુરૂઅ કી હૈ, રોઝાના એક હઝાર દુર્રદ શરીફ પઢના
નસીબ હો રહા હૈ. વરના મેરા અનમોલ વક્ત ઈધર ઉધર કી ફુઝૂલ
બહસોં મેં બરબાદ હો જાતા થા. બારહ દિન મેં પઢે હુએ 12 હઝાર
દુર્રદ શરીફ કા સવાબ આપ કો તોહફતન પેશ (યા’ની ઈસાલે સવાબ)
કરતા હૂં. મઝીદ અઝ હૈ કે મેરે બાતૂની મિઝાજ કે બાઈસ હોને વાલી
કજ બહસી (યા’ની ઉલટી સીધી બાતોં) કી નુહૂસત સે હમારે ઝૈલી
હલ્કે મેં દા’વતે ઈસ્લામી કે મ-દની કામ કો ભી નુક્સાન પહોંચ જાતા
થા. પિછલે દિનોં હમારે હલ્કે મેં આપસ કા ઈખ્તિલાફ નિમટાને કે
લિયે મ-દની મશ્વરા હુવા, હૈરત બાલાએ હૈરત કે મેરી ખામોશી કે
સબબ ﷺ સારા ઝગડા બ આસાની ખત્મ હો ગયા. હમારે
“નિગરાને પાક” ને ખુશી કા ઈઝહાર કરતે હુએ મુઝ સે બે તકલ્લુફી
મેં કુછ ઈસ તરહ ફરમાયા : “મુઝે બહુત ડર લગ રહા થા કે શાયદ
આપ બહસ શુરૂઅ કરેંગે ઔર બાત કા બતંગડ બન જાએગા લેકિન
આપ કે ખામોશી અપનાને કી ને’મત ને હમેં રાહત બખ્શી.” દર
અસ્લ બાત યેહ હૈ કે ઈસ સે કબ્લ મુઝ ના લાઈક કી ફુઝૂલ બહસ
ઔર બક બક કી આદતે બદ કે સબબ “મ-દની મશ્વરે” વગૈરા કા
માહોલ ખરાબ હો જાયા કરતા થા.

કરમાને મુસ્તફા ﷺ : ﷺ ﻋﻠﻰ ﺍﻟﻠﻪ ﺗﻌﺎﻟﻰ ﻋﻠﻴﻮﻭﺍﻭ ﻭﺳﻠﻢ : જો મુઝા પર રોઝે જુમુઆ દુરૂદ શરીફ પઢેગા મેં કિયામત કે દિન ઉસ કી શકાઅત કરુંગા. (ક્રમલ)

મ-દની કામોં કે લિયે મ-દની હથિયાર

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! દેખા આપ ને ? ફુઝૂલ બાતોં સે બચના મ-દની કામોં કે લિયે કિસ કદર મુફીદ હૈ. લિહાઝા જો સુન્નતોં કા મુબલ્લિગ હૈ ઉસે તો હર હાલ મેં સન્જીદા ઔર કમ ગો હોના ચાહિયે. જો બડ-બડિયા, બાતૂની, દૂસરોં કી બાત કાટને વાલા, બાર બાર બીચ મેં બોલ પડને વાલા, બાત બાત પર બહસ વ તકરાર કરને ઔર “બાલ કી ખાલ” ઉતારને વાલા હો ઉસ કી વજહ સે દીન કે કામ કો નુક્સાન પહોંચને કા સખ્ત અન્દેશા રહતા હૈ, ક્યૂંકે ખામોશી જો કે શૈતાન કો માર ભગાને કા “મ-દની હથિયાર” હૈ ઇસ સે યેહ બદ નસીબ મહરૂમ હૈ. હઝરતે સચ્ચિદુના અબૂ ઝર ગિફારી રَضِیَ ﺍﻟﻠﻪ ﺗﻌﺎﻟﻰ ﻋﻨﻪ કો વસિયત કરતે હુએ તાજદારે રિસાલત, મુસ્તફા જાને રહમત ﺻﻠﻰ ﺍﻟﻠﻪ ﺗﻌﺎﻟﻰ ﻋﻠﻴﻪ ﻭﺍﻟﻠﻪ ﻭﺳﻠﻢ ને ફરમાયા : “ખામોશી કી કસરત કો લાઝિમ કર લો કે ઇસ સે શૈતાન દફૂઅ હોગા ઔર તુમ્હેં દીન કે કામોં મેં મદદ મિલેગી.”

(شُعَبُ الْإِيمَان ج ٤ ص ٢٤٢ حدیث ٤٩٤٢)

અલ્લાહ ઇસ સે પહલે ઈમાં પે મૌત દે દે

નુક્સાં મેરે સબબ સે હો સુન્નતે નબી કા

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 108)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب! ﷺ ﻋﻠﻰ ﺍﻟﻠﻪ ﺗﻌﺎﻟﻰ ﻋﻠﻴﻪ ﻭﺍﻟﻠﻪ ﻭﺳﻠﻢ

③ ઘર મેં મ-દની માહોલ બનાને મેં ખામોશી કા ફિરદાર

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! બે ઝરૂરત બાત, હંસી મઝાક, ઔર તૂતડાક કી આદાત નિકાલ દેને સે ઘર મેં ભી આપ કા વકાર બુલન્દ હોગા ઔર જબ ઘર કે અફરાદ આપ કે સન્જીદા પન સે મુ-તઅસિર હોંગે તો ઉન પર આપ કી “નેકી કી દા’વત” બહુત જલ્દ અસર કરેગી ઔર ઘર

﴿کَرَّمَانَ مُسْتَفِیٍّ عَلَى اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ﴾ : મુઝ પર દુરુદે પાક કી કસરત કરો બેશક યેહ તુમહારે લિયે તહારત હૈ. (પૃષ્ઠ ૧૧)

મેં મ-દની માહોલ ન હુવા તો બનાને મેં આસાની હો જાએગી. યુનાન્યે “દા’વતે ઈસ્લામી” કે સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ મેં ખામોશી કી અહમ્મિયત પર ક્રિયા હુવા એક સુન્નતોં ભરા બયાન સુન કર એક ઈસ્લામી ભાઈ ને જો તહરીર દી ઉસ કા ખુલાસા હૈ : સુન્નતોં ભરે બયાન મેં દી ગઈ હિદાયત કે મુતાબિક **اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ** મુઝ બાતૂની આદમી ને ખામોશી કી આદત ડાલની શુરૂઅ કર દી હૈ, **سُبْحَانَ اللَّهِ !** ઈસ કા મુઝે બેહદ ફાએદા પહોંચ રહા હૈ, મેરે અબુલ ફુઝૂલ હોને કી વજહ સે ઘર કે અફરાદ મુઝ સે બદઝન થે મગર જબ સે યુપ રહના શુરૂઅ ક્રિયા હૈ, ઘર મેં મેરી “પોઝીશન” બન ગઈ હૈ ઔર ખુસૂસન મેરી પ્યારી પ્યારી માં જો કે મુઝ સે ખૂબ બેઝાર રહા કરતી થીં અબ બેહદ ખુશ હો ગઈ હૈં, ચૂંકે પહલે મેં બહુત “બક્કી” થા લિહાઝા મેરી અચ્છી બાતેં ભી બે અસર હો જાતી થીં મગર અબ મેં અમ્મીજાન કો જબ કોઈ સુન્નત વગૈરા બતાતા હૂંતો વોહ ન સિફ દિલચસ્પી સે સુનતી હૈં બલ્કે અમલ કરને કી ભી કોશિશ કરતી હૈં.

બઢતા હૈ ખમોશી સે વકાર ઐ મેરે પ્યારે

ઐ ભાઈ ! ઝબાં પર તૂ લગા કુફલે મદીના

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 66)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِیْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

“યા રબ્બે કરીમ ! હમેં મુતકી બના” કે ઉન્નીસ

હુરૂફ કી નિસ્બત સે ઘર મેં “મ-દની માહોલ”

બનાને કે 19 મ-દની ફૂલ

﴿1﴾ ઘર મેં આતે જાતે બુલન્દ આવાઝ સે સલામ કીજિયે.

﴿2﴾ વાલિદા યા વાલિદ સાહિબ કો આતે દેખ કર તા’ઝીમન ખડે હો જાઈયે.

કરમાને મુસ્તફા ﷺ : તુમ જહાં ભી હો મુઝ પર દુરુદ પઢો કે તુમહારા દુરુદ મુઝ તક પહોંચતા હૈ. (ટ્રાન્સ)

❸ દિન મેં કમ અઝ કમ એક બાર ઇસ્લામી ભાઈ વાલિદ સાહિબ કે ઔર ઇસ્લામી બહનેં માં કે હાથ ઔર પાઉં ચૂમા કરેં.

❹ વાલિદૈન કે સામને આવાઝ ધીમી રખિયે, ઇન સે આંખેં હરગિઝ ન મિલાઈયે, નીચી નિગાહેં રખ કર હી બાતચીત કીજિયે.

❺ ઉન કા સૌંપા હુવા હર વોહ કામ જો ખિલાફે શર-અ ન હો ફૌરન કર ડાલિયે.

❻ સન્જ-દગી અપનાઈયે. ઘર મેં તૂ તુકાર, અબે તબે ઔર મઝાક મસ્ખરી કરને, બાત બાત, પર ગુસ્સે હો જાને, ખાને મેં ઐબ નિકાલને, છોટે ભાઈ બહનોં કો ઝાડને, મારને ઘર કે બડોં સે ઉલઝને, બહસેં કરતે રહને કી અગર આપ કી આદતેં હોં તો અપના રવયા યકસર તબદીલ કર દીજિયે, હર એક સે મુઆફી તલાફી કર લીજિયે.

❼ ઘર મેં ઔર બાહર હર જગહ આપ સન્જદા હો જાએંગે તો ۞ ۞ ۞ ઘર કે અન્દર ભી ઝરૂર ઇસ કી બ-ર-કતેં ઝાહિર હોંગી.

❽ માં બહકે બચ્ચોં કી અમ્મી હો તો ઉસે નીઝ ઘર (ઔર બાહર) કે એક દિન કે બચ્ચે કો ભી “આપ” કહ કર હી મુખાતિબ હોં.

❾ અપને મહલ્લે કી મસ્જિદ મેં ઇશા કી જમાઅત કે વક્ત સે લે કર દોઢ ઘન્ટે કે અન્દર અન્દર સો જાઈયે. કાશ ! તહજજુદ મેં આંખ ખુલ જાએ વરના કમ અઝ કમ નમાઝે ફજૂર તો બ આસાની (મસ્જિદ કી પહલી સફ મેં બા જમાઅત) મુયસ્સર આએ ઔર ફિર કામકાજ મેં ભી સુસ્તી ન હો.

❿ ઘર કે અફરાદ મેં અગર નમાઝોં કી સુસ્તી, બે પર્દગી, ફિલ્મોં ડિરામોં ઔર ગાને બાજોં કા સિલ્સિલા હો ઔર આપ અગર સર પરસ્ત નહીં હોં, નીઝ ઝન્ને ગાલિબ હૈ કે આપ કી નહીં સુની જાએગી.

ફરમાને મુસ્તફા ﷺ : *حَتَّىٰ اللَّهُ تَقَالِي عَلَيْهِ وَابَهُ وَسَلَّمَ* : જિસ કે પાસ મેરા ઝિક હો ઓર વોહ મુઝ પર દુરુદ શરીફ ન પઢે તો વોહ લોગોં મેં સે કન્જૂસ તરીન શખ્સ હૈ. (તર્મીઝી)

તો બાર બાર ટોકા ટોકા કે બજાએ, સબ કો નરમી કે સાથ મક-ત-બતુલ મદીના સે જારી શુદા સુન્નતોં ભરે બયાનાત કી ઓડિયો કેસિટૅ, ઓડિયો/ વિડિયો સીડીઝ સુનાઈયે દિખાઈયે, મ-દની ચેનલ દિખાઈયે.

إِنَّ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ “મ-દની નતાઈજ” બરઆમદ હોંગે.

﴿11﴾ ઘર મેં કિતની હી ડાંટ બલકે માર ભી પડે, સબ્ર સબ્ર ઓર સબ્ર કીજિયે. અગર આપ ઝબાન ચલાએંગે તો “મ-દની માહોલ” બનને કી કોઈ ઉમ્મીદ નહીં બલકે મઝીદ બિગાડ પૈદા હો સકતા હૈ કે બે જા સપ્તી કરને સે બસા અવકાત શૈતાન લોગોં કો ઝિદ્દી બના દેતા હૈ.

﴿12﴾ મ-દની માહોલ બનાને કા એક બેહતરીન ઝરીઆ યેહ ભી હૈ કે ઘર મેં રોઝાના ફૈઝાને સુન્નત કા દર્સ ઝરૂર ઝરૂર ઝરૂર દીજિયે યા સુનિયે.

﴿13﴾ અપને ઘર વાલોં કી દુન્યા વ આખિરત કી બેહતરી કે લિયે દિલસોઝી કે સાથ દુઆ ભી કરતે રહિયે કે ફરમાને મુસ્તફા ﷺ : *يَا'نِي دُؤَا مَومِنِ كَا اَلْدُّعَاءُ سَلَاخُ الْمُؤْمِنِ :* હૈ *صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ* હથિયાર હૈ.

(اَلْمُسْتَدْرَكُ لِلْحَاكِمِ ج ٢ ص ١٦٢ حَدِيث ١٨٥٥)

﴿14﴾ સુસરાલ મેં રહને વાલિયાં જહાં ઘર કા ઝિક હૈ વહાં સુસરાલ ઓર જહાં વાલિદૈન કા ઝિક હૈ વહાં સાસ ઓર સુસર કે સાથ વોહી હુસ્ને સુલૂક બજા લાએ જબકે કોઈ માનેએ શર-ઈ ન હો. હાં યેહ એહતિયાત ઝરૂરી હૈ કે બહૂ સુસર કે હાથ પાઉં ન ચૂમે, યૂંહી દામાદ સાસ કે.

﴿15﴾ મસાઈલુલ કુરઆન સફહા 290 પર હૈ : હર નમાઝ કે બા'દ યેહ દુઆ અવ્વલ વ આખિર દુરુદ શરીફ કે સાથ એક બાર પઢ લીજિયે, *إِنَّ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ* બાલ બચ્ચે સુન્નતોં કે પાબન્દ બનેંગે ઓર ઘર મેં

ફરમાને મુસ્તફા ﷺ : عَلَى الشَّيْءِ كَيْ لَا يَكُنْ بِكَ آيَةٌ لِّكَ لَوْ أَنَّكَ تَرَىٰ مَا تَرَىٰ لَوْ أَنَّكَ تَرَىٰ مَا تَرَىٰ
 પર દુરુદે પાક ન પડે. (૫૮)

મ-દની માહોલ કાઈમ હોગા. (દુઆ યેહ હૈ :) (اللَّهُمَّ)

رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّتِنَا قُرَّةَ أَعْيُنٍ وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا ۝

(“اللَّهُمَّ” આયતે કુરઆની કા હિસ્સા નહીં)

﴿16﴾ ના ફરમાન બચ્યા યા બડા જબ સોયા હો તો 11 યા 21 દિન તક ઉસ કે સિરહાને ખડે હો કર યેહ આયાતે મુબારકા સિર્ફ એક બાર ઇતની આવાજ સે પઢિયે કે ઉસ કી આંખ ન ખુલે :

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝ بَلْ هُوَ قُرْآنٌ مَّجِيدٌ ۝ فِي لَوْحٍ مَّحْفُوظٍ ۝

(અવ્વલ, આખિર, એક મર્તબા દુરુદ શરીફ) યાદ રહે ! બડા ના ફરમાન હો તો સોતે સોતે સિરહાને વઝીફા પઢને મેં ઉસ કે જાગને કા અન્દેશા હૈ ખુસૂસન જબ કે ઉસ કી નીંદ ગહરી ન હો, યેહ પતા ચલના મુશ્કિલ હૈ કે સિર્ફ આંખેં બન્દ હૈં યા સો રહા હૈ લિહાઝા જહાં ફિતને કા ખૌફ હો વહાં યેહ અમલ ન ક્રિયા જાએ ખાસ કર બીવી અપને શોહર પર યેહ અમલ ન કરે.

﴿17﴾ નીઝ ના ફરમાન ઔલાદ કો ફરમાં બરદાર બનાને કે લિયે તા હુસૂલે મુરાદ નમાઝે ફજૂર કે બા'દ આસ્માન કી તરફ રુખ કર કે “يَا شَهِيدُ” 21 બાર પઢિયે. (અવ્વલ વ આખિર, એક બાર દુરુદ શરીફ).

﴿18﴾ મ-દની ઈન્આમાત કે મુતાબિક અમલ કી આદત બનાઈયે ઔર ઘર કે જિન અફરાદ કે અન્દર નર્મ ગોશા પાઁ ઉન મેં ઔર આપ અગર

1 : તર-જ-મએ કન્જુલ ઈમાન : ઐ હમારે રબ હમેં દે હમારી બીબિયોં ઔર હમારી ઔલાદ સે આંખોં કી ઠન્ડક ઔર હમેં પરહેઝ ગારોં કા પેશવા બના. (الفرقان ૧૧૫)

2 : તર-જ-મએ કન્જુલ ઈમાન : બલ્કે વોહ કમાલ શરફ વાલા કુરઆન હૈ લૌહે મહફૂઝ મેં. (البُورُوح: ૨૧: ૨૨)

ફરમાને મુસ્તફા ﷺ : عَلَى اللَّهِ تَعَالَى غِيْرُ الْوَلَمِ : जिस ने मुज़ पर रोज़े जुमुआ दो सो बार दुइटे पाक पढा उस के दो सो साल के गुनाह मुआफ़ होंगे. (ज़ामल)

બાપ હેં તો ઔલાદ મેં નરમી ઔર હિક્મતે અ-મલી કે સાથ મ-દની ઇન્આમાત કા નિફાઝ કીજિયે, અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કી રહમત સે ઘર મેં મ-દની ઇન્કિલાબ બરપા હો જાએગા.

﴿19﴾ પાબન્દી સે હર માહ કમ અઝ કમ તીન દિન કે મ-દની કાફિલે મેં આશિકાને રસૂલ કે સાથ સુન્નતોં ભરા સફર કર કે ઘર વાલોં કે લિયે ભી દુઆ કીજિયે. મ-દની કાફિલે મેં સફર કી બ-ર-કત સે ભી ઘરોં મેં મ-દની માહોલ બનને કી “મ-દની બહારેં” સુનને કો મિલતી હેં.

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! બયાન કો ઇખ્તિતામ કી તરફ લાતે હુએ સુન્નત કી ફઝીલત ઔર ચન્દ સુન્નતેં ઔર આદાબ બયાન કરને કી સઆદત હાસિલ કરતા હૂં. તાજદારે રિસાલત, શહન્શાહે નુબુવ્વત, મુસ્તફા જાને રહમત, શમ્એ બઝમે હિદાયત, નૌશએ બઝમે જન્નત صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને જન્નત નિશાન હે : जिस ने मेरी सुन्नत से महब्बत की उस ने मुज़ से महब्बत की और जिस ने मुज़ से महब्बत की वोह जन्मत में मेरे साथ होगा. (ابن عساکر ج ۹ ص ۳۴۳)

સીના તેરી સુન્નત કા મદીના બને આકા

જન્નત મેં પડોસી મુઝે તુમ અપના બનાના

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِیْب! صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

“મિસ્વાક કરના સુન્નતે મુબારકા હૈ” કે બીસ હુરફ કી નિસ્બત સે મિસ્વાક કે 20 મ-દની ફૂલ

પહલે દો ફરામીને મુસ્તફા صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم મુલા-હઝા હોં :

❁ દો રકઅત મિસ્વાક કર કે પઢના બિગૈર મિસ્વાક કી 70 રકઅતોં સે અફઝલ હૈ (હદિથ ૧૦૨/૧) ❁ મિસ્વાક કા ઇસ્તિમાલ અપને

ફરમાને મુસ્તફા ﷺ : મુઝ પર દુરુદ શરીફ પઢો અલ્લાહ તુમ પર રહમત ભેજેગા. (અબુ દાઉદ)

વિધે લાઝિમ કર લો ક્યૂંકે ઇસ મેં મુંહ કી સફાઈ ઔર રબ તઆલા કી રિઝા કા સબબ હૈ (مسند إمام أحمد بن حنبل ج ٢ ص ٤٣٨ حديث ٥٨٦٩) ❀ દા'વતે ઇસ્લામી કે ઇશ્આઅતી ઇદારે મક-ત-બતુલ મદીના કી મતબૂઆ બહારે શરીઅત જિલ્દ અવ્વલ સફહા 288 પર સદરુશશરીઅહ, બદરુતરીકહ હઝરતે અલ્લામા મૌલાના મુફ્તી મુહમ્મદ અમજદ અલી આ'ઝમી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْقَوِي ડા'વતે હૈં મશાઈખે કિરામ ફરમાતે હૈં : જો શખ્સ મિસ્વાક કા આદી હો મરતે વક્ત ઉસે કલિમા પઢના નસીબ હોગા ઔર જો અફ્ઘૂન ખાતા હો મરતે વક્ત ઉસે કલિમા નસીબ ન હોગા ❀ હઝરતે સય્યિદુના ઇબને અબ્બાસ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمَا સે રિવાયત હૈ કે મિસ્વાક મેં દસ ખૂબિયાં હૈં : મુંહ સાફ કરતી, મસૂદે કો મઝબૂત બનાતી હૈ, બીનાઈ બઢાતી, બલગમ દૂર કરતી હૈ, મુંહ કી બદબૂ ખત્મ કરતી, સુન્નત કે મુવાફિક હૈ, ફિરિશ્તે ખુશ હોતે હૈં, રબ રાઝી હોતા હૈ, નેકી બઢાતી ઔર મે'દા દુરુસ્ત કરતી હૈ (مَجْمَعُ الْجَوَامِعِ لِلشُّبُهَاتِ ج ٥ ص ٢٤٩ حديث ١٤٨٧٦) ❀ હઝરતે સય્યિદુના અબ્દુલ વહ્દાબ શા'રાની قُدْس سِرُهُ التَّوْرَانِي નક્લ કરતે હૈં : એક બાર હઝરતે સય્યિદુના અબૂ બક્ર શિબ્લી બગદાદી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْهَادِي કો વુઝૂ કે વક્ત મિસ્વાક કી ઝરૂરત હુઈ, તલાશ કી મગર ન મિલી, લિહાઝા એક દીનાર (યા'ની એક સોને કી અશરફી) મેં મિસ્વાક ખરીદ કર ઇસ્તિ'માલ ફરમાઈ. બા'ઝ લોગોં ને કહા : યેહ તો આપ ને બહુત ઝિયાદા ખર્ચ કર ડાલા ! કહીં ઇતની મહંગી ભી મિસ્વાક લી જાતી હૈ ? ફરમાયા : બેશક યેહ દુન્યા ઔર ઇસ કી તમામ ચીઝેં અલ્લાહ عَزَّ وَجَلَّ કે નઝદીક મઝ્હર કે પર બરાબર ભી હૈસિયત નહીં રખતીં, અગર બરોઝે કિયામત અલ્લાહ عَزَّ وَجَلَّ ને મુઝ સે યેહ પૂછ લિયા તો ક્યા જવાબ દૂગા કે : “તૂને મેરે પ્યારે હબીબ કી સુન્નત (મિસ્વાક) ક્યું તર્ક કી ? જો માલો દૌલત મેં ને તુઝે દિયા થા ઉસ કી

કરમાને મુસ્તકા. عَلَى الْفَاتَى غُلُوْا وَسَلِّمْ : મુઝ પર કસરત સે દુરુદે પાક પઢો બેશક તુમ્હારા મુઝ પર દુરુદે પાક પઢના
તુમ્હારે ગુનાહોં કે લિયે મગફિરત હૈ. (૨૫૫)

હકીકત તો (મેરે નઝદીક) મચ્છર કે પર બરાબર ભી નહીં થી, તો આખિર એસી હકીર દૌલત ઇસ અઝીમ સુન્નત (મિસ્વાક) કો હાસિલ કરને પર કયૂં ખર્ચ નહીં કી ?” (مَلَخُصُ از لَوَاقِحِ الْاَنْوَارِ ص ૨૪) ❀ સચ્ચિદુના ઇમામ શાફેઈ عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْقَوِي ફરમાતે હૈં : ચાર⁴ ચીઝેં અક્લ બઢાતી હૈં : ફુઝૂલ બાતોં સે પરહેઝ, મિસ્વાક કા ઇસ્તિ’માલ, સુ-લહા યા’ની નેક લોગોં કી સોહબત ઔર અપને ઇલ્મ પર અમલ કરના (حِيَاةُ الْعُلُومِ ج ૩ ص ૧૨) ❀ મિસ્વાક પીલૂ યા ઝૈતૂન યા નીમ વગૈરા કડવી લકડી કી હો ❀ મિસ્વાક કી મોટાઈ ઇંછુગ્લિયા યા’ની છોટી ઊંગલી કે બરાબર હો ❀ મિસ્વાક એક બાલિશ્ત સે ઝિયાદા લમ્બી ન હો વરના ઉસ પર શૈતાન બૈઠતા હૈ ❀ ઇસ કે રેશે નર્મ હોં કે સપ્ત રેશે દાંતોં ઔર મસૂઢોં કે દરમિયાન ખલા (GAP) કા બાઈસ બનતે હૈં ❀ મિસ્વાક તાઝા હો તો ખૂબ (યા’ની બેહતર) વરના કુછ દેર પાની કે ગિલાસ મેં ભિગો કર નર્મ કર લીજિયે ❀ મુનાસિબ હૈ કે ઇસ કે રેશે રોઝાના કાટતે રહિયે કે રેશે ઉસ વક્ત તક કારઆમદ રહતે હૈં જબ તક ઉન મેં તલ્ખી બાકી રહે ❀ દાંતોં કી ચૌડાઈ મેં મિસ્વાક કીજિયે ❀ જબ ભી મિસ્વાક કરની હો કમ અઝ કમ તીન બાર કીજિયે ❀ હર બાર ધો લીજિયે ❀ મિસ્વાક સીધે હાથ મેં ઇસ તરહ લીજિયે કે ઇંછુગ્લિયા યા’ની છોટી ઊંગલી ઉસ કે નીચે ઔર બીચ કી તીન ઊંગ્લિયાં ઊપર ઔર અંગૂઠા સિરે પર હો ❀ પહલે સીધી તરફ કે ઊપર કે દાંતોં પર ફિર ઉલટી તરફ કે ઊપર કે દાંતોં પર ફિર સીધી તરફ નીચે ફિર ઉલટી તરફ નીચે મિસ્વાક કીજિયે ❀ મુઠ્ઠી બાંધ કર મિસ્વાક કરને સે બવાસીર હો જાને કા અન્દેશા હૈ ❀ મિસ્વાક વુઝૂ કી સુન્નતે કબ્લિયા હૈ અલબત્તા સુન્નતે મુઅક્કદા ઉસી વક્ત હૈ જબકે મુંહ મેં બદબૂ હો (માખૂઝ અઝ ફતાવા ર-ઝવિય્યા, જિ. 1, સ. 623)

ફરમાને મુસ્તફા ﷺ : જો મુઝ પર એક દુરુદ શરીફ પઢતા હો અલ્લાહ જ્જલ્ જલ્લે ઉસ કે લિયે એક કીરાત અજર લિખતા હો ઓર કીરાત ઉબુદ પહાડ જિતના હો. (Bihar)

❁ મિસ્વાક જબ ના કાબિલે ઈસ્તિમાલ હો જાએ તો ફેંક મત દીજિયે કે યેહ આલએ અદાએ સુન્નત હૈ, કિસી જગહ એહતિયાત સે રખ દીજિયે યા દફન કર દીજિયે યા પથ્થર વગેરા વઝન બાંધ કર સમુન્દર મેં ડબો દીજિયે. (તફસીલી મા'લૂમાત કે લિયે મક-ત-બતુલ મદીના કી મત્બૂઆ બહારે શરીઅત જિલ્દ અવ્વલ સફહા 294 તા 295 કા મુતા-લઆ ફરમા લીજિયે)

હઝારોં સુન્નતેં સીખને કે લિયે મક-ત-બતુલ મદીના કી મત્બૂઆ દો કુતુબ (1) 312 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ બહારે શરીઅત હિસ્સા 16 ઓર (2) 120 સફહાત કી કિતાબ “સુન્નતેં ઓર આદાબ” હદિથ્યતન હાસિલ કીજિયે ઓર પઢિયે. સુન્નતોં કી તરબિથ્યત કા એક બેહતરીન ઝરીઆ દા'વતે ઈસ્લામી કે મ-દની કાફિલોં મેં આશિકાને રસૂલ કે સાથ સુન્નતોં ભરા સફર ભી હૈ.

લૂટને રહમતેં કાફિલે મેં ચલો સીખને સુન્નતેં કાફિલે મેં ચલો
હોંગી હલ મુશ્કિલેં કાફિલે મેં ચલો
ﷺ

એક ચુપ સો સુખ

તાલિબે ગમે મદીના

વ બકીઅ વન્નજિરત

વ બે હિસાબ જન્નતુલ

ફિરદોસ મેં આકા

કા પડોસ

યકુમ મુહર્રમુલ હરામ 1433 હિ.

યેહ રિસાલા પઢ કર દૂસરે કો દે દીજિયે

શાદી ગમી કી તકરીબાત, ઈજતિમાઆત, આ'રાસ ઓર જુલૂસે મીલાદ વગેરા મેં મક-ત-બતુલ મદીના કે શાએઅ કદા રસાઈલ ઓર મ-દની ફૂલોં પર મુશ્તમિલ પેષ્લેટ તક્સીમ કર કે સવાબ કમાઈયે, ગાહકોં કો બ નિચ્યતે સવાબ તોહફે મેં દેને કે લિયે અપની દુકાનોં પર ભી રસાઈલ રખને કા મા'મૂલ બનાઈયે, અખ્બાર ફરોશોં યા બચ્ચોં કે ઝરીએ અપને મહલે કે ઘર ઘર મેં માહાના કમ અઝ કમ એક અદદ સુન્નતોં ભરા રિસાલા યા મ-દની ફૂલોં કા પેષ્લેટ પહોંચા કર નેકી કી દા'વત કી ધૂમેં મચાઈયે ઓર ખૂબ સવાબ કમાઈયે.

ફેહરિસ

ઉત્વાન	સંક્રા	ઉત્વાન	સંક્રા
દુરુદ શરીફ કી ફઝીલત	1	કુનો કી શકલ વાલા	16
ખામોશી મેં અમ્ન હૈ	2	જન્મત હરામ હૈ	17
બહરામ ઔર પરન્દા	3	સાત મ-દની ફૂલોં કા “ફારૂકી ગુલદસ્તા”	17
ખામોશી કી ફઝીલત પર ચાર ફરામીને મુસ્તફા	3	ઐ કાશ ! ઐસા હો જાએ.....	18
60 સાલ કી ઈબાદત સે બેહતર કી વઝાહત	3	એક સહાબી કે જન્મતી હોને કા રાઝ	18
ફાલતૂ બાતોં કે ચાર લરઝા ખેઝ નુક્સાનાત	4	ફૂઝૂલ બાતોં કી મિસાલેં	19
સબ સે ઝિયાદા નુક્સાન દેહ ચીઝ	6	ફૂઝૂલ ગો કા ઝૂટે મુબા-લગે કે ગુનાહ	
ભલાઈ કી બાત કરો યા યુપ રહો	6	સે બચના દુશ્વર હોતા હૈ	21
અગર જન્મત દરકાર હો તો.....	7	કાશ ! બોલને સે કબ્લ ઝરા ઠહર કર	
ખામોશી ઈમાન કી સલામતી કા ઝરીઆ હૈ	7	તોલને કી સઆદત મિલ જાએ	21
ખામોશી જાહિલ કા પર્દા હૈ	8	દહશત ગર્દિયોં કે ફૂઝૂલ તઝકિરે	22
ખામોશી ઈબાદત કી ચાબી હૈ	8	સિદ્દીકે અક્બર મુંહ મેં પથ્થર રખ લેતે	23
માલ કી હિફાઝત આસાન હૈ મગર ઝબાન.....	8	40 બરસ તક ખામોશી કી મશક	23
બોલને વાલા બારહા પછતાતા હૈ	9	ગુફત-ગૂ લિખ કર મુહા-સબા કરને	
“બોલ કર” પછતાને સે “ન બોલ કર”		વાલે તાબેઈ બુઝુર્ગ	24
પછતાના અચ્છા	9	બાતચીત કે મુહા-સબે કા તરીકા	24
ગૂંગા ફાએદે મેં રહતા હૈ	10	ઉમર બિન અબ્દુલ અઝીઝ ફૂટ ફૂટ કર રોએ	25
ઘર અમ્ન કા ગહવારા કેસે બને !	10	હિકાયત કી વઝાહત	26
સાસ બહૂ કા ઝગઝા નિમટાને કા મ-દની નુસ્ખા	11	બાત કો ફૂઝૂલિયાત સે પાક કરને કા	
ઝબાન કી ખિદમત મેં દર-ખવાસ્ત	12	બેહતરીન નુસ્ખા	27
અચ્છી બાત કરને કી ફઝીલત	13	બે વુકૂફ બે સોચે બોલતા હૈ	29
આકા તવીલ ખામોશી વાલે થે	13	બોલને સે પહલે તોલને કા તરીકા	29
બોલને ઔર યુપ રહને કી દો કિસ્મેં	14	યુપ રહને કા તરીકા	31
ફોહ્શ બાત કી તા'રીફ	15	અચ્છે અન્દાઝ પર પુકાર કર સવાબ કમાઈયે	33
મુંહ સે ખૂન ઔર પીપ બહ રહા હોગા	16	ખામોશી કી બ-ર-કત કી તીન મ-દની બહારેં	34

كرمانه مۇستفا: صلى الله تعالى عليه وآله وسلم : ؤيس نه كيتابه مە مۇن ٲر ءۇءه ٲاك لياها لو ؤاب لك مەرا نام ؤس مە رءهءا ؤيرشله ؤس كە ليە ؤسلىءكار كرهه رءهءه. (؁؁؁)

﴿1﴾ آباموशी کی ب-ر-کت سے ءءءاره مۇسلفا	34	﴿3﴾ ءر مە م-ءنى ماؤلل بنانه	
﴿2﴾ ابلاكه مە م-ءنى ماؤلل بنانه مە آباموशी		مە آباموशी كا كيرءار	37
كا كيرءار	36	ءر مە “م-ءنى ماؤلل” بنانه كە 19 م-ءنى ؤل	38
م-ءنى كامو كە ليە م-ءنى لءييار	37	ميسواك كە 20 م-ءنى ؤل	42

مآخذ ومراجع

مطبوعه	كتاب	مطبوعه	كتاب
ضياء القرآن ٲبلى كيشنر مركز الاولياء لاهور	مراة المنايخ	مكبة المءنه باب المءنه كراٲى	قران ٲاك
ءاراكلف العلميه ٲهروء	اآاف الساءه	مكبة المءنه باب المءنه كراٲى	ترءه كنز الاءمان
ءار صاءه ٲهروء	اءياء العلوم	ءاراكلف العلميه ٲهروء	صءء ءءارى
ءار الفكر ٲهروء	مءرف	ءار الفكر ٲهروء	سفن ترءى
مؤسسه الرىان ٲهروء	القول البءىء	ءار الفكر ٲهروء	مسءامام اءء
ءاراكلف العربى ٲهروء	ءمبه الفالفن	ءاراكلف العلميه ٲهروء	السفن الكبرى
ءاراكلف العلميه ٲهروء	مءهان العاءهبن	ءار المعرفه ٲهروء	المسءرك
ءاراكلف العلميه ٲهروء	ءارءءءاء	ءاراكلف العلميه ٲهروء	شعب الاءمان
ءار الفكر ٲهروء	ءارءءءء	ءاراكلف العلميه ٲهروء	الفروء بماءوراءءاء
لواء ءءء ٲرءز مركز الاولياء لاهور	كشف المءءوب	ءاراكلف العلميه ٲهروء	ءءءءاء
ٲءاور	المسءاء	المكبة العصرىه ٲهروء	الصمء مع موسوءه ابن ابى الءءنا
ءاراءاء الفراء العربى ٲهروء	لواء الاواءر	ءاراكلف العلميه ٲهروء	شرح المسءه
رءاءا ءءءءءن مركز الاولياء لاهور	قلاى رءوءه	المكبة العصرىه ٲهروء	ءصن ءصفن
مكبة المءنه باب المءنه كراٲى	ٲهار شرىءه	ءار ابن ؤءءءون ٲهروء	مءاقب اءءمبن ؤءبل
مكبة المءنه باب المءنه كراٲى	وسائل ءءءش	ءار الفكر ٲهروء	مراقاة المءاءء